

6

ขอพรอันทางปัญญา
แด่

ด้วยความปรารถนาดี
จาก

สัพพทานิ ธรรมทานิ จินาติ การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

เมื่อท่านไม่ต้องการหนังสือที่อ่านแล้ว
กรุณามอบให้ห้องสมุดหรือผู้อื่นใช้ประโยชน์ต่อไป จะเป็นกุศลอย่างยิ่ง

ผู้ใดศรัทธาและเห็นคุณค่า ต้องการได้หนังสือนี้ไปช่วยเผยแพร่
แจกในงานทำบุญต่างๆ พร้อมทั้งพิมพ์ภาพและบทความเพิ่มเติมลงในเล่มนี้
กรุณาติดต่อโดยตรงที่

ร้านเลียงเชียง โทร. ๐๒/๒๒๓๘๕๗๕, ๒๒๑๑๐๕๐
๑๙๘/๕ ถนนบำรุงเมือง ข้างโรงพักสำราญราษฎร์ กทม. ๑๐๒๐๐
ธนาณัติสั่งจ่ายในนามโรงพิมพ์เลียงเชียง ป.ณ.บางลำภูบน

ยิ่งสั่งซื้อมาก ราคายิ่งถูกมาก

ผม

มาทะเลาะกับ

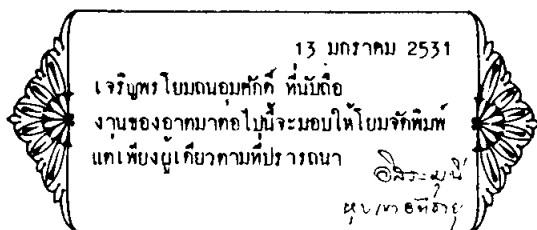
ท่าน

๒๕๓๖/๑

หนังสือชุดอิสระมุณีชีทาง เล่ม ๑๘

งานฟื้นฟูธรรมะเพื่อให้ศีลธรรมและโลกุตตรธรรมกลับคืนมา

เลี้ยงช้าง เพียรเพื่อพุทธศาสน์

ผมมาทะเลาะกับท่าน

อิสระมณี

ISBN 974-8486-34-6

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๑

พิมพ์ที่โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง

สายส่งกรุงเทพฯ: ธรรมสภา โทร. ๔๓๕-๔๓๕๔, ๔๒๐-๑๖๗๖

สายส่งต่างจังหวัด: โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง โทร. ๒๒๑-๑๐๕๐, ๒๒๓-๘๕๗๕

จัดพิมพ์เผยแพร่ทั่วประเทศไทย โดย เลี้ยงช้าง

๑๕๘/๕ ถนนบำรุงเมือง ข้างสถานีตำรวจสำราญราษฎร์ กทม. ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒/๒๒๓-๘๕๗๕, ๒๒๑-๑๐๕๐

โรงพิมพ์เลี้ยงช้าง ถูกเรียกอย่างสั้นๆ ว่า **เลี้ยงช้าง**

๒ ชื่อนี้ที่พระราชทานฯ พระอาจารย์ พระ เณรทุกรูป ตลอดจนชาวพุทธ
ทั้งหลาย ให้ความนิยมและเชื่อถือในด้านการเผยแพร่หนังสือธรรมะ ว่า
คำภีร์ สวดมนต์ ต่าง ๆ มากกว่า ๗๐ ปีแล้ว

ราคาเล่มละ ๒๐ บาท

ผมมาทะเลาะกับท่าน

วันนี้ **คุณมา เหนือเมฆ** ผู้ที่พวกเราชอบเรียกเขาว่าเมฆนั้นมากราบหลวงพ่อกับคนเดียว แต่ยังคุยอะไรไม่ได้ถึงไหนก็มีคนผู้ชาย ๓ คนเดินเข้ามาถึงกุฏิหลวงพ่อกับคนหนึ่งซึ่งดูท่าว่าจะเป็นหัวหน้าคณะนั้นไม่กราบ เขามาถึงก็นั่งลงกับพื้นเฉยๆ แต่อีก ๒ คนที่มาด้วยนั้นกราบท่านตามปกติของชาวพุทธทั่วไป และดูหน้าตาอ่อนกว่าคนหัวหน้านั้นหลายปี ชายคนเป็นหัวหน้าหันหน้าไปส่งคนที่มากับเขาคนหนึ่งให้รินน้ำที่ตุลเลอร์ข้างเสาใกล้ๆ นั้นมาให้เขากิน ดูกิริยาท่าทางของเขาไม่สู้จะบอกบุญเอาเสียเลย หลวงพ่อก็เอ่ยหักทลายเขาก่อน

“โยมมาจากไหนกัน?”

เมฆเขยิบออกไปนั่งอยู่ห่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขา ต่อไปนี้เป็นคำสนทนาระหว่างหลวงพ่อกับเขาคนนั้น

เขา “ผมมาจากกรุงเทพฯ” เขาพูดเสียงแข็งๆ วรรคคิดหนึ่งแล้ว

พูดต่อ “ผมมาทะเลาะกับท่าน”

เมฆมองหน้าหลวงพ่อกับ เห็นสีหน้าท่านเป็นปกติอยู่ และเห็นหลวงพ่อล้วงไม้ส้อมออกมาจากย่ามเอามาแคะหู กิริยาท่าทางของท่านเหมือนคนแก่ที่ไม่สนใจอะไร นอกจากจะง่วนอยู่แต่กับการแคะหูให้มันหายคัน หลวงพ่อกับทำอยู่อย่างนั้นตั้งนาน เขาคนนั้นก็หันหน้าไปทางอื่น หน้าตาดูไม่ได้ในความรู้สึกของเมฆ ผู้ซึ่งกำลังใจหาย

ใจคว่ำ คิดว่าอะไรมันจะเกิดขึ้นวันนี้

หลวงพ่อ “กรุงเทพฯ หนาวไหม ?”

เขา “หนาวไหมหนาวมันไม่สำคัญหรอกท่าน วันนี้ผมไม่ได้มาพูดเล่นกับท่านนะ ผมจะมาเตือนสติท่านเกี่ยวกับเรื่องอะไรสักหน่อย” เขาพูดอย่างเอาเป็นเอาตายพร้อมกับหันมาจ้องหน้าท่าน

หลวงพ่อ “เรื่องอะไร?” ว่าพลางแคะหูพลาง

เขา “เรื่องการสอนธรรมะของท่านนี่ซี จะเรื่องอะไรเสียอีก ผมเห็นว่าท่านสอนธรรมะบิดเบือนความจริง ท่านกำลังทำให้ลัทธิธรรมปฏิบัติเกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา

หลวงพ่อ “โยมว่าจะมาทะเลาะกับใครนะ?”

เขา “กับท่าน”

หลวงพ่อ “อาตมามันคนโง่ คนบ้านนอก จะทะเลาะกับโยมผู้มีปัญญานั้นเห็นจะไม่ได้หรอก โยมคิดผิดเสียแล้ว” ท่านพูดแล้วทิ้งไม้แคะหูลงกระโถนไป ทำท่าสนใจคู่สนทนาขึ้นมา

เขา “ในเมื่อท่านรู้ตัวว่าท่านโง่แล้วทำไมจึงไปอวดดีสอนธรรมะคนอื่นเป็นคั่งเป็นแคว?”

หลวงพ่อ “ก็คนอื่นมันโง่กว่าอาตมา อาตมาก็ต้องสอนเขาบ้าง”

เขา “ท่านคิดว่าท่านสอนเขาถูกแล้วหรือ?” “ท่านคิดว่าแนวทางของท่านมันถูกแล้วหรือ?”

หลวงพ่อ “เขาอย่างนี้ดีกว่า...อาตมายอมแพ้แล้ว อาตมาไม่

ทะเลาะกับโยมแล้ว ให้โยมเป็นคนชนะเสีย ให้โยมรู้คนเดียว อาตมาไม่ต้องรู้ เอาอย่างนี้ไหม? พอนะ...”

เขา “อย่างนั้นก็ได้ แต่ให้ผมซักฟอกท่านสักนิดจะได้ไหม?”

หลวงพ่อ “ได้...จะเป็นไร ไม่เป็นไรนี้ เข้า..มีอะไรว่ามาเลย”

เขา “ผมไม่เห็นดีกับท่านที่ท่านสอนคนว่า จะปฏิบัติธรรมะมันต้องหนีออกไปอยู่ป่า ข้อนี้ผมไม่เห็นดีกับท่านเป็นอย่างยิ่ง เพราะการสอนเช่นนั้นมันเป็นการบิดเบือนพระพุทธศาสนา คนส่วนใหญ่ถ้าเขาได้ยินเขาจะไม่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาเลย เพราะมันขัดกับความรูสึกของเขา เขามีหน้าที่การงานที่จะต้องทำ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ท่านไปสอนให้คนทิ้งบ้านทิ้งเรือนหนีไปอยู่ป่ากันหมดนั้น มันจึงไม่เป็นการถูกต้อง ผมจึงเห็นว่าข้อนี้ท่านเข้าใจผิดเสียแล้ว ท่านจะว่าอย่างไร?”

หลวงพ่อ “ใช่...อาตมาเข้าใจผิด อาตมาคิดผิดหมดทุกอย่างเลย คนอื่นรวมทั้งโยมด้วย เป็นผู้มีความคิดเห็นที่ถูกต้องหมดอย่างนั้นถูกแล้ว....แล้วสงสัยอะไรอีกล่ะ?”

เขา “ท่านคิดอย่างไรจึงเห็นว่าการอยู่ป่านั้นดี? การปฏิบัติธรรมอยู่ในป่านั้นดีกว่าปฏิบัติอยู่ในเมือง?”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่ได้พูดว่าการปฏิบัติธรรมอยู่ในป่านั้นดีกว่าอยู่ในเมือง อาตมาไม่ได้พูด แต่อาตมาพูดว่า ถ้าคนออกจากเมืองไม่ได้ ออกจากลูกจากผ้าจากเมียจากรูป

เสียงกลืนรสไม่ได้ นั่นมันคนติด มันติดใจรักใคร่
 อยู่กับลูกผิวเมียรูปเสียงกลิ่นรส แล้วมันก็ล้มเหลวหมด
 มันไม่ใช่การปฏิบัติธรรมแล้วแบบนั้น เขาเรียกว่าคน
 เสพกามต่างหาก นี่อย่าหาว่าพูดคำหยาบนะ เสพกาม
 นี่ภาษาธรรมะเขาหมายถึงการพอใจรักใคร่อยู่ในรูป
 เสียงกลิ่นรสและสัมผัส นี่คือความหมายของคำว่า
 เสพกามที่แท้จริง ไม่ใช่เรื่องการเสพเมถุน หรือการ
 นอนด้วยกันอย่างเดียว แล้วที่นี้โยม คิดดูให้ดีนะว่า
 คนที่ออกจากบ้านจากเรือนไปอยู่ป่าไม่ได้ นั่น มันเพราะ
 อะไร? อย่าอวดดีว่าตัวหมดกิเลสรู้แจ้งธรรม ไม่
 ยึดมันถือมันสิ่งใด จิตว่างจากตัวกูของกูแล้ว อย่า
 อวดดีพูดอย่างนั้น แต่คิดให้ดีว่าโดยการปฏิบัติจริง ๆ
 แล้วเราจะกิเลสได้จริงหรือไม่? นี่คิดดูให้ดี ดูที่
 ใจของตัวเองนั่นแหละ เรื่องการละกิเลสทำจิตให้ว่างนี้
 นะ อาตมาจะบอกให้ว่า แม้แต่พระกรรมฐานแท้ ๆ ไป
 อยู่ในป่าในเขา ในป่าช้าเป็นสิบ ๆ ปี นี่มันยังไม่อยาก
 จะหมดเลยอีกกิเลสต้นทาราคะนี้ มันไม่ใช่เรื่องที่
 จะมาอ่านหนังสือเอา เข้าใจแล้วว่าทำจิตให้ว่าง ไม่
 ยึดมันไม่มีตัวกูของกู แล้วเราจะมีจิตใจที่หมดกิเลสได้
 ยากอยู่แหละ ไม่เชื่อก็ดูที่ใจตัวเอง ว่ามันจะได้จริง
 หรือเปล่า? หรือว่ามันเข้าใจธรรมะเฉยๆ แต่ใจมัน
 "ไม่เป็น"

เขา “บางคนเขาอยู่ในเมืองมีครอบครัวลูกเมีย แต่เขาก็เข้าใจ
ธรรมะได้ดี มีสติปัญญาวิพากษ์วิจารณ์ธรรมะได้อย่าง
ลึกซึ้ง อย่างนี้ก็มี ไม่เห็นเขาจะต้องไปอยู่ป่า.....
หรือท่าน เห็นอย่างไร?”

หลวงพ่อ “เข้าใจนั่นเข้าใจ พุตนั่นพุตได้ แต่กิเลสมันไม่หมด
ปัญหาทางใจมันยังไม่หมด”

เขา “ถ้ากิเลสไม่หมดแล้วเขารู้ธรรมะได้อย่างไร?”

หลวงพ่อ “รู้ได้ด้วยสัญญา สัญญาคือความจำ มันจำได้ มันรู้จัก
ค้นคิดปรุงแต่งได้ แต่ใจไม่เป็นธรรมะจริงๆ”

เขา “ทำไมท่านจึงรู้ว่าคนอย่างนั้นเขาไม่รู้จักธรรมะจริงๆ?”

หลวงพ่อ “ถ้ารู้จริงเป็นธรรมะจริงๆ มันต้องละได้ มันต้องทิ้ง
สมบัติบ้านเรือนได้”

เขา “ถ้าอย่างนั้นคนก็หมดโลก ไม่มีคนพัฒนาโลก?”

หลวงพ่อ “ทำได้ไม่ทุกคนหรอก เหมือนกับรอยตีนคนนั้นแหละ
โยมไปหาวัดดูซิในเมืองไทยนี้ จะให้รอยตีนมันเท่ากัน
หมดทุกคนไม่ได้หรอก เรื่องการบรรลुธรรมจนหมด
กิเลส หมดภพหมดชาตินี้ก็เหมือนกัน จะให้เขาบรรลु
กันหมด ละอุปาทานความยึดติด ละต้นหาความ
อยากให้ได้หมดนั้นมันเป็นไปไม่ได้”

เขา “สอนแบบนี้คนก็หมดศรัทธา ไม่มีใครเขาปฏิบัติธรรม
แน่ เพราะไปสอนว่าเขาอาจจะไม่บรรลุลผลสำเร็จ ใน
ขณะที่ทุกคนต่างก็อยากจะบรรลุความสำเร็จ ทางที่

ดีท่านจะต้องสอนเขาว่า ทุกคนต้องปฏิบัติได้ ทุกคน
ยอมบรรลुธรรมะชั้นสูงสุดได้ ท่านน่าจะสอนเขาแบบนี้”

หลวงพ่อ “อาตมาอยากถามว่าที่บ้านของโยมนั้น มีคนสนใจ
ธรรมะกี่คน?”

เขา (นิ่งไปพักใหญ่) “มีผมคนเดียว”

หลวงพ่อ “ทำไมโยมจึงไม่ทำให้เขามีศรัทธากันหมดทุกคน ให้
เขารู้ธรรมะกันหมดทั้งครอบครัว?”

เขา (นิ่งคิดอย่างเกือเขิน) “มันเป็นไปไม่ได้ครับ”

หลวงพ่อ “นั่นแหละคือความจริงรู้ไหม? ความจริงมันเป็นอยู่
อย่างนั้น ความจริงนั่นแหละคือธรรมะ ถ้าโยมรู้
แจ้งธรรมะโยมก็จะรู้ความจริงข้อนี้ว่า คนเรานั้นบาง
คนเขาก็พร้อมที่จะละกิเลสตัณหาได้ พร้อมที่จะรู้แจ้ง
ธรรมะได้ แต่คนอีกหลายๆ คนเขาก็ไม่พร้อมที่จะละได้
ไม่พร้อมที่จะรู้ได้”

เขา “แล้วอย่างนี้ ประชาชนเขาจะไม่ละเลิกความสนใจใน
การประพฤติธรรมกันหมดหรือ?”

หลวงพ่อ “โยมเคยเห็นกบไหม?”

เขา “เคย”

หลวงพ่อ “กบนี้คนกินใช้ไหม?”

เขา “ใช่”

หลวงพ่อ “คนกินมันทุกปีๆ นี่มันสุญฺพັນธุไหม”

เขา “ไม่สุญฺ”

หลวงพ่อบ “แล้วไล่เดือนละ? เคยเห็นไหม?”

เขา “เคย”

หลวงพ่อบ “คนกินไหมไล่เดือนนี้?”

เขา “ไม่กิน”

หลวงพ่อบ “ไม่กินแล้วมันล้นโลกไหม?”

เขา “ไม่ล้น”

หลวงพ่อบ “นี่ก็เหมือนกันนั่นแหละ จะว่าเราไปรู้เขาว่าปฏิบัติธรรมมันยากนะ บรรลุธรรมกันไม่ได้ง่าย ๆ หรืออย่างนี้ จะว่าจะไม่มีคนสนใจหรือเลื่อมใสพระพุทธศาสนา หรือไม่มีคนปฏิบัติธรรมกันเลยมันก็ไม่ถูก มันก็มีอยู่นั่นแหละทีนี้ถ้าลองไปโฆษณาชักชวนซื้อ เอาเงินจ้างก็ได้ ใครมาปฏิบัติกรรมฐานที่วัดนี้ฉันจะให้เงินคนละร้อยอย่างนี้ก็ลองดู มันไม่มีใครมาทำกับเราจริงจังอะไรหรอก ไม่เชื่อโยมก็ลองทำอย่างนั้นดูก็ได้ ทางที่ถูก นั้นเราจะต้องบอก หรือสอนความจริงให้คนรู้เลยว่า ธรรมะนี้มันเป็นของสุกมลุ่มลึกประณีตละเอียดอ่อนไม่ใช่ของที่จะบรรลุได้ง่ายๆ เหมือนซื้อกล้วยทอดกินบอกเขาเลย แต่ก็ชี้ให้เขาเห็นโทษของความทุกข์ที่มันกำลังเผาผลาญจิตใจของเขาอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน และแนะนำให้เขาฝึกปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมะ โดยอย่าไปอยากจะบรรลุ โสดา สกิทา อนาคา หรืออรหันต์อะไร อย่างนั้นไม่เอา เขาจะเป็นบ้าเสียก่อน สอนให้เขาละบาป ละ

ความยึดติด ด้วยการฝึกหัดบ้านช่องห้องหับออกไปอยู่
ในป่าที่สงบเป็นบางครั้งบางคราวเสียก่อน เรื่องความ
สงบของสถานที่นี้สำคัญเหมือนกันนะ ไม่ใช่ไม่สำคัญ
ที่คนเขาเป็นทุกข์วุ่นวายใจกันอยู่มันก็เพราะเขาพากัน
หมกมุ่นอยู่ในโลกในสังคมอันวุ่นวายแย่งกันอยู่แย่ง
กันกินนั่นเอง จนเขาจะเป็นบ้ากันอยู่แล้วเห็นไหม? นั่น
แหละคือสถานที่ที่มันไม่สงบ เช่นในเมืองกรุงหรือเมือง
หลวง เราจึงต้องสอนให้เขาหัดออกไปภูพานา อยู่ป่า
เสียบ้าง อย่ามัวเมากันอยู่แต่ในเหย้าเรือนนั่นแหละแต่ก็
ไม่ใช่จะให้เขาทิ้งโลกกันไปหมดหรอก คนที่เขาจะทำ
ตามเราก็มีแต่คนที่เขาไม่สนใจคำแนะนำพร่ำสอนของ
เรากี่เยอะ โยมจงรู้ไว้เถิดว่าป่าอันเป็นที่สงบสงัดนั้น
มันสามารถที่จะช่วยให้จิต ของนักปฏิบัติเข้าถึงความ
สงบคือ สมาธิได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้น ถ้าเขาฝึกปฏิบัติได้อย่าง
ถูกต้อง สมาธิตัวแท้ที่เกิดมาจากการฝึกจิตอยู่ในความ
สงบนี้แหละ ที่จะช่วยให้คนมีปัญญารู้เห็นธรรมะตาม
เป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่ามัวง่ายพากันไป
พูดว่าสมาธิลึมตา สมาธิอยู่ทุกวินาที ธรรมะนี่คิดเอา
เลยก็ได้ สมาธิก็มีอยู่ในเวลาชั่วบรรทัด ปัญญาก็มีอยู่ใน
ท่ามกลางฝนคำอย่าไปคิดกันอย่างนั้น มันไม่ถูก”

เขา

“จะให้คนเขาเข้าป่านานเท่าไร?”

หลวงพ่อ

“ห้วงบ้านห้วงลูกห้วงเมียหรือ?”

เขา “ผมหมายถึงว่า คนบางคนเขามีภาระสำคัญที่จะต้อง
ทำ การฝึกปฏิบัติอย่างนั้นมันขัดกับประโยชน์ในสังคม
เขา”

หลวงพ่อ “เข้าป่าหรือไม่เข้ามันไม่สำคัญ มันสำคัญที่ใจมันสำคัญ
ที่ว่าเราจะบังคับใจเราได้หรือไม่เท่านั้นเอง ถ้าอยู่ใน
ป่าแต่มันอยู่ด้วยความคิดผิด ด้วยความขงขาย ไม่รู้จัก
วิธีฝึกจิตให้เกิดปัญญาอย่างถูกต้อง นี่มันก็ไม่ได้ความ
อะไร พวกลิงพวกค่างมันก็อยู่กันได้อยู่แบบนั้น หรือ
ถ้าอยู่ในเมืองจนหนีจากมันไม่ได้ ถ้าไปอยู่ป่าแล้วมัน
ว่าเหวมันหงอยเหงาจะเป็นบ้าตายนี่ มันก็โง่ที่สุด
เหมือนกัน เพราะฉะนั้นจะอยู่ในป่าหรืออยู่ในเมืองก็
มีค่าเท่ากัน ถ้ามันโง่ แต่ถ้าจะฝึกจิตให้ฉลาดนี้ อยู่
ในป่ามีภาวีกว่า...ไม่เชื่อก็คิดแล้ว ผู้มีปัญญาอย่าเชื่อ
ง่ายให้พิสูจน์ทดลองดูก่อน ถ้าเห็นความจริงแล้ว จึง
เชื่อความจริงนั้น แต่อย่าลืมนะว่า พระพุทธเจ้าที่ท่าน
จะตรัสรู้ได้ท่านก็ไปปฏิบัติอยู่ในป่า ท่านไม่ได้ปฏิบัติ
อยู่กับพิมพาราหุล ไปทบทวนดูให้ดี...หรือแม้แต่
ครูบาอาจารย์องค์ที่ท่านสอนประชาชนว่า ไม่จำเป็น
ต้องไปฝึกในป่านั้น ท่านก็ได้ความรู้ขึ้นมาจากป่านั่นเอง
แต่ที่ท่านสอนเช่นนั้นก็เพื่อเป็นการประยุกต์คำสอน
เพื่อเรียกความสนใจจากประชาชนให้หันมาปฏิบัติ
ธรรมกันมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อาตมาก็ขอยืนยันว่า

การปฏิบัติธรรมนั้น มันไม่ใช่จะต้องปฏิบัติทั้งในป่าและในเมือง ดังที่เคยพูดอยู่เสมอแล้ว แต่การปฏิบัติที่แท้จะต้องปฏิบัติที่จิต จิตของเราทุกคนนี้แหละคือสำนักปฏิบัติธรรมที่วิเศษที่สุด ไม่มีสำนักปฏิบัติภายนอกที่ไหน ที่จะดีไปกว่าจิตของเรา คนที่เขาแต่ไปฟังอาจารย์บรรยายธรรมะ แต่ไม่ตามดูจิตของตัวเอง คนนั้นย่อมจะไม่ฉลาดในเรื่องจิตของตัวเอง ความรู้เรื่องธรรมะที่เขาได้มา มันล้วนแต่เป็นความรู้ของอาจารย์ทั้งนั้น แต่ความรู้ขั้นแจ่มแจ้งของเขาเองยังไม่เกิด เพราะเขายังไม่ได้ปฏิบัติ ยังไม่ได้ตามดูจิตของตัวเอง ยังไม่รู้จักจิตที่แท้จริงของตัวเอง ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขามาเฝ้าเรียนรู้เรื่องจิตของเขา ติดตามดูความเคลื่อนไหวภายในจิตของตัวเองว่ามันคิดตึกตักร้ายอย่างไร มันคิดผิดคิดถูกหรือเป็นสุขเป็นทุกข์อย่างไร สงบหรือวุ่นวายอย่างไรแล้ว นั่นแหละที่เขาจะรู้แจ้งธรรมะตามเป็นจริง มันจึงจะเป็นปัญญาในภายในของเขาที่แท้ ดังนั้นการปฏิบัติธรรมะที่จิตนี้แหละ จึงเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่สุดและดีที่สุด”

เขา “ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่า เราไม่จำเป็นต้องไปฝึกกรรมฐานอยู่ในป่า?”

หลวงพ่อ “ถ้าไม่จำเป็นมันก็ไม่จำเป็น แต่ถ้ามันจำเป็นมันก็ต้องจำเป็นเหมือนกัน”

เขา “ผมไม่เข้าใจ”

หลวงพ่อ “หมายความว่า ถ้าโยมปฏิบัติอยู่ในเมืองแต่จิตมันก็ไม่สงบสักที ไม่หมดกิเลสสักที นั่นแหละคือมันจำเป็นมันถึงเวลาที่โยมจะต้องจำเป็น เพื่อทดลองหนีไปฝึกในป่าดูบ้าง ถ้ารักจะบรรลुरुความรู้แจ้งจนหมดกิเลสจริงๆ แต่ถ้าไม่อยากจะรู้อะไรจริงจังก็ยังไม่ต้องจำเป็นจะไปไหนก็ได้”

เขา “เราจะละกิเลสอยู่ในบ้านในเมืองนี้ได้หรือ?”

หลวงพ่อ “โยมจะได้ไหมล่ะ?”

เขา “สำหรับผมนั้นยังไม่ได้ ผมยังมีกิเลส ยังละกิเลสไม่ได้”

หลวงพ่อ “โยมทำจะต้องหาวิธีใหม่เสียแล้ว จะหมกจมอยู่ในนี้เห็นจะไม่ไหว นี่พูดถึงถ้าจะเอากันให้ถึงที่สุดนะ ถ้าจะเอาถึงขั้นละกิเลสค้นหาเลยก็ต้องบอกว่าโยมจะต้องหาวิธีใหม่ที่ไม่เหมือนกับการติดหมกจมปักอยู่ในบ้านในเมืองนี้เสียแล้ว แต่ถ้าจะเอาแค่ว่าจะฝึกปฏิบัติธรรมเพื่อละอบายมุขการกินเหล้าเที่ยวเตร่ หรือปฏิบัติเอานุญไปชาติหน้า หรือเพื่อให้มันไม่น้อยหน้าคนอื่นเขาแล้วละก็จะฝึกที่สำนักไหนมันก็เหมือนกันนั่นแหละเดี๋ยวนี้มีการระดมกลุ่มระดมธรรมกันแยอะแยะ ไปหาทำเอาเถอะ ดีทั้งนั้นแหละ แต่จะได้ผลอย่างไรนั้นไม่รู้”

เขา “มันไม่มีดีเลยรียังใจนะโอ้โลกนี้หรือสังคมนี้ ท่านจึงสอนแต่จะให้คนทิ้งมันออกไปอยู่เรื่อย”

หลวงพ่อก “มันเป็นทางนำมาซึ่งความทุกข์ โศก พิโรธำพัน ไม่
สบายกาย ไม่สบายใจ คับแค้นใจ ความผิดหวัง
ความพลัดพรากจากกัน และเป็นวังวนแห่งความเกิด
แก่ เจ็บ ตาย มันจึงไม่น่าอยู่ มันจึงน่าจะหนีไปให้พ้นๆ
ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ให้มันหมดตัวหมดตน หมดความ
มันหมาย หมดความเวียนว่ายอยู่ในวัฏสงสารโนน
แหละ เป็นไง? กลัวไหม? พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้
ไหม? โยมอ่านตำรามามากๆ นี่ลองว่าให้ฟังดูซิ?”

เขา “ผมไม่เห็นเหมือนท่าน ผมว่าชาวบ้านเขาก็มีสิทธิ์ที่จะ
หมดกิเลสตัณหาได้ทั้งๆ ที่อยู่ในเมืองหลวง ครู-
บาอาจารย์ใหญ่ๆ ท่านก็สอนอย่างนี้”

หลวงพ่อก “แล้วท่านสึกออกไปอยู่ในเมืองไหมเล่า?”

เขา (งงเหมือนกัน) “แต่ผมว่าการฝึกจิตนี้จะอยู่ที่ไหนก็ได้
ทั้งนั้น”

หลวงพ่อก “อาตมาจะเปรียบให้ฟังนะ...เหมือนกับว่าคนเรานี้จะ
นอนที่ไหนก็ยอมได้...อย่างนี้ใช่ไหม?”

เขา “ใช่”

หลวงพ่อก “จะให้โยมไปนอนในน้ำได้ไหม?”

(เมฆหัวเราะหึ....เขาก็อดปล่อยยืมือออกมาไม่ได้
เหมือนกัน เขายอมยื้มและกลืนหัวเราะ)

เขา “ผมทำไม่ได้ครับ”

หลวงพ่อก “นี่ก็เหมือนกัน มันไม่ต่างกันหรอกจะว่าอะไร แต่จะ

ให้ละกิเลสตัณหาให้หมดเลยทีเดียว เขาแค่ที่กำลังนั่งสมาธิอยู่ในห้องนอน เจ้าลูกชายคนเล็กมันคลานเข้ามาสะกิดแขนแล้วถามว่า พ่อ พ่อ ทำอะไรนะ? แล้ว มันก็กลับออกไป ประเดี๋ยวก็เข้ามาถามอย่างนั้นอีก เขาอย่างนี้อยู่ทั้งคืนจะว่าอย่างไร? จะสงบไหวไหม?
(เมฆหัวเราะเบาๆ สังเกตดูสีหน้าเขาค่อยเป็น
พันธุ์มิตรขึ้นมาอีกหน่อย)

เขา “ถ้าอย่างนั้นก็หมายความว่า พวกคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนนี้
ไม่มีโอกาสบรรลุนิพพาน เรียกว่าหมดสิทธิ์ไหมครับ?”

หลวงพ่อ “ก็เหมือนนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียน หรือสถาบัน-
การศึกษานั้นแหละ เขายังไม่หมดสิทธิ์ เขายังมีสิทธิ์
และมีสิทธิ์ที่จะสอบผ่านก็ได้ หรือจะสอบตกก็ได้อีก
เหมือนกัน มันเปรียบได้เช่นนั้น”

เขา “แล้วทำไมในสมัยพุทธกาล คนธรรมดาแท้ๆ ได้ฟัง
ธรรมะจากพระพุทธองค์แล้วก็บรรลุนิพพาน เป็นพระ-
อรหันต์หมดกิเลสตัณหาเลยก็มี? คนทุกวันนี้จะเป็น
อย่างนั้นไม่ได้หรือ?”

หลวงพ่อ “ถ้าใครทำได้ก็โอเค....อาตมาไม่ว่า..นักปฏิบัติที่แท้
เขาจะไม่ดูคนอื่น คนอื่นนั้นใครจะโง่จะฉลาดอย่างไรก็
ช่างเขา มันเรื่องของเขา เราต้องดูที่ตัวเราว่าเรา
หมดทุกข์ได้ไหม? ใจสบายได้ไหม? แค่นี้พอแล้วแต่
เท่าที่เห็นๆ นั้น อรหันต์สมัยนี้ชอบจะอดคำคนอื่นไม่ได้

นะ บรรลุธรรมแล้วก็ไปตั้งกัณฑ์คนอื่น คำอาจารย์โน้น อาจารย์นี้ คำสำนักโน้นสำนักนี้ มีแต่คนไม่ถูก มีแต่สำนักโง่ๆ ฉลาดแต่เราคนเดียว ใครเขาก็ไม่รู้ธรรมะที่แท้หมด มีแต่เราคนเดียว ใครคิดอะไรก็ผิดหมด มีช่องว่างหมด เป็นการกล่าวดูพระพุทธรูปเจ้าหมด มีแต่ตัวเองที่รู้ถูกแล้วกล่าวถูกตามพระพุทธรูปเจ้า ดังนั้นอาตมาจึงไม่ดูคนอื่นแล้ว ไม่ว่าใครโง่ ไม่ว่าใครฉลาด ใครจะว่าอย่างไรเราก็ฟังได้ ไม่ต้องเถียง มันมีข้อแม้อยู่ว่า ถ้าเรามีความเห็นอย่างไรแล้วเราหมดทุกข์ได้จริงหรือไม่เท่านั้นเอง อันนี้ทุกคนจะต้องดูที่ใจของตัวเอง อาจารย์ใหญ่เท่าๆ เขาก็ต้องดูที่ใจตัวเอง ถ้าหากว่าท่านหรือเขาเหล่านั้นหมดทุกข์ ยังไม่ได้จริงแล้วละก็ต้องขอแสดงความเสียใจด้วย เพราะท่านเองก็เอาตัวไม่รอด แต่ทางที่ดีที่สุดโยมอย่าไปดูคนอื่น”

เขา “ข้อนี้จะสรุปว่าอย่างไรครับ? จะไปปฏิบัติอยู่ในป่าดีกว่า? หรือว่าปฏิบัติในเมืองดีกว่า?”

หลวงพ่อ “ปฏิบัติที่ใจดีกว่าที่อื่นทั้งหมด ปฏิบัติที่ใจอย่าให้มันติดอยู่กับสุขทุกข์ ได้เสีย พอใจไม่พอใจ รักชัง อะไรอื่นๆ อีกอย่าไปติดมัน แล้วก็หาทางทำให้ใจตัวเองมีโอกาสปองเบาจากอุปธิ คือกิเลสทั้งหลายเสียบ้าง ถ้าเป็นพระเป็นเณรก็ควรจะหนีเข้าป่าไปสักๆ หนอย อย่ายคลานเข้าไปนั่งกรุงเทพฯ นั้นนะ แต่ขอเบคลานเข้าไป

นะพระเนรมะ เอะอะก็จะไปกรุงเทพฯ ๗ ไม่รู้ว่ามีอะไร
 อยู่กรุงเทพฯ ส่วนฆราวาสญาติโยมนั้นก็ให้ฝึกปฏิบัติ
 ไปตามสมควรแก่ฐานะของตัวเอง เรายังไม่ควรจะตั้ง
 ครอบครว้ลูกเมียก็อย่าเพิ่ง ตั้ง อยู่กับเขาไปเสียก่อน
 หาเลี้ยงเขาไปให้ดีกว่า ยังไม่ตายง่ายเท่าไหร่หรอก
 แต่ก็ไม่แน่นเหมือนกัน ส่วนมากมันก็ตายไปด้วยกันโน่น
 แหละ ที่ไม่ได้ง่าย ๆ หรอก คนที่กล้าตั้งโลกจริง ๆ ก็
 เห็นมีแต่พระพุทธเจ้ากับสาวกที่แท้ของท่าน ใครที่
 กล้าตั้งโลกจริง ๆ คนนั้นแหละสาวกของพระพุทธเจ้าที่
 แท้ ตั้งแล้วเขาก็ปฏิบัติดี มักน้อยสันโดษจนกระทั่ง
 บรรลุถึงวิมุตติคือความหลุดพ้นไปตามวิสัยของเขา ส่วน
 คนที่มีศรัทธาในพระรัตนตรัยอยู่ แต่ยังไม่กล้าออกไปไม่
 ได้ นั่นก็เป็นสาวกพระพุทธเจ้าเหมือนกันแต่เป็นอย่าง
 เฉื่อยๆ อาจจะเรียกว่า “อุปัชฌายสาวก” อย่างนี้ก็ได้
 เหมือนกับเราเรียกสมาธิเริ่มหัดว่าอุปัชฌายสมาธินั้น
 แหละ คือมันเป็นสมาธิพอเฉื่อยๆ พอครึ่งๆ กลางๆ ยัง
 ไม่แน่นหนาถาวรอะไร อุปัชฌายสาวกก็เหมือนกัน เป็น
 สาวกเฉื่อยๆ เข้าวัดมั่งไม่เข้าวัดมั่ง ดิฉันร้ายมั่ง(เมฆ
 หัวเราะ) สุขมั่งทุกข์มั่ง นี่เรื่องของคนปุถุชน เป็นอยู่
 อย่างนี้ อย่างไรก็ตาม โยมอย่าไปถือมันมันเลยไอ้สิ่งทั้ง
 หลายเหล่านี้ ใครจะเป็นอะไรก็ช่างเขา ให้โยมดูที่ตัวเอง
 อย่าเพ้อบอกว่าผมปฏิบัติธรรมไม่ได้ ผมละไม่ได้ อย่า

เพื่อว่าอย่างนั้น และก็อย่าคุยโวว่าฉันรู้แล้วฉันเป็น
โสดาสกิทาณาคาจรหันต์แล้ว อย่าไปว่าอย่างนั้น การ
ปฏิบัติธรรมนั้นจะไปปฏิบัติที่ไหนก็ให้มันได้ ให้มันอยู่
ในที่ที่ถูกต้อง จะปฏิบัติอยู่บ้านก็ปฏิบัติ จะปฏิบัติ
อยู่ป่าก็ให้ได้ไป แต่อย่าไปปฏิบัติอยู่ในวงเหล้า วงการ
พนัน โรงนวดอะไรอย่างนั้น ปฏิบัติแล้วดูที่ใจ ตามดู
ใจตัวเอง มันจะดีก็อย่าหลง มันจะไม่ดีก็อย่าหลง มัน
จะสุขก็อย่าหลง มันจะทุกข์ก็อย่าหลง ไม่ต้องมีไม่ต้อง
เป็นอะไร.....ทำอย่างนี้จิตใจจึงจะสบาย ถ้าจิตสบาย
ได้อย่างถูกต้องเสียแล้ว...ก็พอแล้ว เอาแค่นี้พอแล้ว”

เขา “คำว่า สัทธิธรรมปฏิรูปคืออะไรครับ? ทำไมพระเณร
นักปริยัติจึงกลัวกันนัก? ท่านกลัวกันว่าถ้าไม่สอน
ธรรมะตามพระบาลีแล้ว มันจะเกิดสัทธิธรรมปฏิรูป?”

หลวงพ่อ “สัทธิธรรมปฏิรูป แปลว่า คำสอนธรรมที่ไม่แท้ เป็น
ธรรมเทียม ไม่เป็นไปตามที่พระพุทธเจ้าสอน”

เขา “ท่านจะยอมรับหรือไม่ว่าคำสอนธรรมของท่านเป็น
ของปลอม เป็นธรรมปลอม เป็นธรรมไม่แท้ ไม่ถูก
ต้อง?”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่เคยพูดว่าอาตมาสอนธรรมแท้ อาตมาไม่
เคยบังคับให้ใครมาเชื่ออาตมา อาตมาไม่เคยพูดว่าตัว
เองคิดถูกหมด สอนถูกหมด ไม่มีใครคิดถูกสอนถูกเท่า
อาตมา อาตมาไม่เคยพูดหรือคิดแบบนั้น แต่อาตมารู้

อยู่ว่าเดี๋ยวนี้และเป็นมานานแล้วด้วยที่พระสังฆกรรมที่แท้จริง หรือพระธรรมวินัยที่แท้จริงของพระพุทธเจ้านั้นถูกชาวพุทธทำให้เสื่อม ทำให้ไม่เป็นของแท้ ทำให้ไม่ถูกต้องตามที่พระองค์สอน อยากรู้ใหม่ว่าคืออะไรบ้าง?”

เขา “อยากรู้ครับ”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่บอก ถ้าเรื่องที่เรากำลังจะคุยกันนี้จะต้องถูกตีพิมพ์เป็นหนังสือ อาตมาจะไม่บอก ใครอยากรู้ให้เขามาถามอาตมาเป็นการส่วนตัว แล้วอาตมาจึงจะบอก เพราะถ้าบอกแล้วอาตมาจะถูกตอบโต้ จะมีคนหาว่าอาตมาทำลายเขา โยมเปลี่ยนเรื่องถามดีกว่า”

เขา “ได้ยินว่าท่านสอนคนว่า การทำบุญอุทิศให้ผู้ตายนั้นไม่เป็นเรื่องจริง อุทิศให้กันไม่ได้ จริงไหมครับ?”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่ได้ยืนยันอย่างนั้นและก็ได้ปฏิเสธเรื่องนั้น”

เขา “ท่านมีความเห็นอย่างไรในเรื่องการทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตาย?”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่เห็นอะไร แต่ถ้าใครจะทำก็ไม่ห้ามเขา ทำก็ได้ ทำไว้ก็ดีเมื่อมันส่งข้าวส่งน้ำไปถึง แต่บางทีมันก็อาจจะไม่ถึง จริงไหม?”

เขา “เท่าที่ผมอ่านตำรามา เขาบอกว่าถ้าผู้ตายไปเกิดอยู่ในปัตติวิสัยคือ เกิดเป็นเปรตเท่านั้นจึงจะได้รับส่วนกุศลที่ถูกหลานทำบุญอุทิศไปให้ ถ้าไปเกิดในภูมิอื่นก็

จะไม่ได้รับ”

หลวงพ่อก “ถ้าจะว่าตามตำราแล้วนะ ลูกหลานทำบุญกับพระสงฆ์
เศษนั้นก็ไม่ถึงเหมือนกัน ส่วนกุศลที่ทำบุญส่งไปนั้นจะ
ไม่ไปถึงเปรตตัวนั้น นี่ถ้าทำกับพระโง่ง อย่างอาตมา
นี่เป็นต้น....เฮ้อ...เฮ้ออาตมานี้แหละนะเป็นตัวเปรียบ
ถ้าไปเปรียบพระเณรองค์อื่นประเดี๋ยวท่านจะโกรธเอา
เรื่องมีอยู่ว่า ถ้าอาตมานี้ไม่ได้บรรลุนิยามรรคอรียผล
อันใด คืออาตมาเป็นพระปุณฺณ เทียวขายตะกรุดบ้าง
ทำน้ำมันต์ขาย ทำลูกประคำขาย เป็นหมอยาหมอดู
อะไรอย่างนี้(เมฆหัวเราะ) นี่กุศลที่ลูกหลานเขาทำไป
ให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายเขานั้นมันไม่ถึงแน่ นี่พูดตามตำรา
นะ...พระที่จะมีอานุภาพทำให้ท่านมีผลใหญ่มีอานิสงส์
ใหญ่นั้น จะต้องเป็นพระอริยเจ้าประเภทใดประเภท
หนึ่งคือพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามีหรือ
พระอรหันต์ นี่จึงจะทำให้ท่านที่อุทิศนี้ไปถึงเปรตตัวที่
ว่านั้น...ตำราเขาว่าอย่างนี้ใช่ไหม?”

เขา “ใช่ครับ”

หลวงพ่อก “แล้วทีนี้อาตมาพูดถูกไหมที่เคยพูดไว้ว่า ผลบุญจะถึง
หรือไม่ถึงผู้ตายนั้นมันไม่แน่”

เขา “ไม่แน่นอนอย่างไร?”

หลวงพ่อก “ก็อย่างที่ว่ามานี้แหละ คือถ้าผู้ตายไปเป็นเปรต ท่านที่
ทำกับพระอริยเจ้าก็จะส่งไปถึง แต่ถ้าเขาไม่ได้เป็น

เปรตทานก็ไม่ถึง และถ้าเป็นพระโง่ง เลวๆ เป็นพระ
หลอกชาวบ้านเล่นๆ นั้น มันก็ไม่ถึง อาตมาพูดว่าไม่
แนนี้ถูกไหม?”

เขา “ถูกครับ”

หลวงพ่อ “คำว่าไม่แนนี้คืออะไรรู้ไหม?”

เขา “ไม่รู้ครับ”

หลวงพ่อ “อนิจจังใจ...อนิจจังแปลว่า ความไม่เที่ยงหรือไม่แน
อาตมาพูดไว้ว่า ถ้าคนเรารู้แจ้งความไม่แนให้ชัดเจน
แล้วเขาก็จะหมดกิเลส หมดภพชาติ ไม่มีตัวตนที่จะ
ต้องไปเกิดเป็นเปรตเป็นผีหรือเป็นคนเป็นหมาที่ไหนอีก
นี่แหละคือการรู้จักความไม่แน แล้วจะทำให้คนเรา
บรรลุนิพพานอันสูงสุดคือความหลุดพ้นได้”

เขา “แล้วท่านเชื่อตำราแนนี้ไหม? ท่านเชื่อว่ามันจะมีเปรต
มีผีที่คอยรับส่วนบุญอย่างนั้นจริงไหม?”

หลวงพ่อ “โยมก็สงสัยและไม่แนใจใช่ไหมเล่า?”

เขา “ครับ”

หลวงพ่อ “นี่แหละการอ่านหนังสือระวังให้ดี หนังสือมันเป็น
หนังสือ มันไม่ใช่ปัญญา จะอ่านก็ได้ แต่อย่าคิดว่ามัน
จะทำให้เราติดปัญญาหายสงสัยได้ บางอย่างบางเรื่อง
เราอาจจะหายสงสัยได้เพราะอ่านหนังสือ แต่มันก็เป็น
อนิจจังเหมือนกัน เพราะบางเรื่องเราก็ยังจะสงสัย
เมื่ออ่านมาจากหนังสือ เหมือนเรื่องนี้แหละ เพราะ

ฉะนั้นทางที่ถูกเราอ่านหนังสือ แต่อย่าเพิ่งเชื่อ เพราะเหตุนี้อาตมาจึงไม่ชอบกางตำราสอนคน เรื่องในตำรานั้นเขาจะว่าอย่างไรก็อ่านไว้ อย่าเพ้อเชื่อและอย่าเพ้อไม่เชื่อ ต้องพิจารณาหาเหตุผลดูก่อน หาเหตุผลที่เราจะปฏิบัติได้นั้นแหละ อย่างอาตมานั้นแหละ ไม่ใช่ว่าจะห้ามไม่ให้คนทำบุญกุศลให้พ่อแม่เลย อย่างนั้นก็ไม่ใช่ ใครจะทำก็ทำ อาตมาก็ให้เขาทำ แต่ทำแล้วหาทางสอนให้เขารู้จักละชั่วทำความดี เรื่องสอนธรรมะให้เขานั้นมันประเสริฐกว่าอย่างอื่น ดีกว่าที่จะให้เขาทำบุญเพื่อส่งไปให้พ่อแม่อย่างเดียว เราถือโอกาสนั้นสอนให้เขามีศีล ให้เขารู้จักละวางกิเลส ละเลิกละอายมุขมีการพ่นกับการกินเหล้าเมายาเป็นต้น เราเน้นที่ตรงนี้ เรื่องคนตายจะได้รับหรือไม่ ไม่ต้องไปคำนวณมัน ทำสังเขยมันไปอย่างนั้นแหละ และพวกญาติโยมจะทำบุญกุศล ก็ดูให้ดีหน่อยละเลือกพระเสียก่อนค่อยทำ พระโง่ง อย่างอาตมานี้อย่ามาทำจริงไหม? (เมฆหัวเราะ) เลือกพระดีๆ พระที่ท่านปฏิบัติตามพระธรรมวินัยจริงๆ มีข้อวัตรทั้งดงาม มักน้อยสันโดษ พระวินัยมีอย่างไรก็ทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าห้ามอย่างใดก็ไม่ทำอย่างนั้น พระพุทธเจ้าสอนอย่างใดก็ทำอย่างนั้น เลือกพระอย่างนั้นแหละจึงพอจะได้บุญหน่อยทีนี้ข้อสำคัญ....อาตมาไม่ชอบสอน

ให้คนมาทำบุญกับตัวเอง อาตมาไม่ชอบกินเครื่องเซ่น
 อาตมาจึงไม่ค่อยจะพูดถึงเรื่องการทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย
 อาตมาพอใจ ที่จะสอนให้คนเราทำความดีตั้งแต่มี
 ชีวิตอยู่ที่นี่ อย่าคิดรอให้ลูกหลานเขาทำบุญส่งไปให้
 อย่างนั้นไม่เอา อาตมาต้องการจะสอนให้คนทำดี ให้
 คนละกิเลสตั้งแต่เขายังมีชีวิตอยู่ ไม่ใช่ให้รอไว้ชาติ
 หน้าหรือภพหน้า ให้อะไรเรื่องผลบุญมันจะถึงไหนหรือไม่
 ตำราว่าไว้อย่างไร พระพุทธเจ้าตรัสในสูตรไหน อัน
 นั้นเอาไว้ฉันก่อน ปิดออกไปก่อน อย่าตามไป อย่าไป
 เดาว่าจริงหรือไม่จริง เพราะเราเกิดกันไม่ทันพระพุทธ-
 เจ้า...ตำราหรือใครจะว่าอย่างไรก็ให้เขาว่าไป แต่เรา
 เลือกเอาข้อปฏิบัติที่พอจะทำได้ คือสอนคนให้รู้เรื่อง
 อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้ชัดเจน นี่มันถูกต้องที่สุดแล้ว
 ทำบุญอุทิศอยากทำก็ทำไป ถึงไม่ถึงช่วงหัวมัน..หรือ
 โยมว่าควรจะทำอย่างไรที่มันดีกว่านี้?”

เขา “บางคนเขาก็เชื่อตำรานี้ บางคนก็ไม่เชื่อ”

หลวงพ่อ “เขาทะเลาะกันไหม?”

เขา “มีบ้าง”

หลวงพ่อ “มีบ้างนั้นเขาเป็นทุกข์วุ่นวายกันไหม?”

เขา “เป็นครับ”

หลวงพ่อ “นั่นแหละมันผิดเข้าใจไหม? ตำรามันไม่ผิดเพราะมัน
 ไม่ทุกข์ แต่คนมันโง่เองมันจึงคิดผิดแล้วก็ทุกข์”

เขา “ทำอย่างไรจึงจะถูก?”

หลวงพ่อ “ฝึกให้ทาน มีศีลและปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ฐานะ
ของตัวเองนั้นแหละจึงจะถูก และอย่าทะเลาะกัน”

เขา “บางคนเขากลัวว่าถ้าสอนให้คนไม่ทำบุญอุทิศแล้ว คน
จะเลิกทำบุญตักบาตรกันหมด เมื่อขาดทานบารมีเสีย
แล้ว พระพุทธเจ้าก็จะตรัสรู้ไม่ได้ เขาวางอย่างนี้ ถูกหรือ
ผิด?”

หลวงพ่อ “อาตมาไม่กลัว ถึงชาวพุทธไทยทั้งประเทศนี้จะหยุด
ทำบุญตักบาตรเสียแล้ว อาตมาก็ไม่กลัว อาตมาจะไม่
สะดุ้งสะเทือนเลยแม้แต่นิดเดียว ดีเสียอีกที่เราจะได้ไม่
ต้องเอาเปรียบเขา คอยให้แต่เขามาทำบุญกับตัวเอง
และทุกวันนี้ อาตมาก็กำลังสอนคนว่าอย่าทำบุญกันนัก
เลย เราทำกันมานานแล้ว ให้พากันละกิเลสนั้นให้มาก
เถิด มีบรรพาสหลายคนที่เขามาฟ้องอาตมาว่า เขาไม่
อยากจะไปวัดไหนแล้ว เพราะกลัวตုပ်บริจาค (เมฆ
หัวเราะ) ถ้าเข้าไปแล้วไม่บริจจาคก็เสียมารยาท บริจจาค
มากๆ ก็ไม่มีเงินซื้อข้าวให้ลูกเมียกิน อาตมาจึงสอน
ลูกศิษย์ว่ามาวัดอย่าเอาอะไรมา ไม่ต้องเอาอะไรมา
ให้อาตมา เสียขายของ บางทีอาตมาอาจจะไม่คุ้มค
กับสิ่งของที่พวกโยมเอามาถวายก็ได้ ขอให้ทุกคนมาวัด
แต่ศรัทธาเท่านั้น มีปัญหาทุกข์แค้นแค้นใจอะไรก็เอามา
ปรึกษากันนี่ดีกว่า เรามาตั้งใจศึกษาและปฏิบัติธรรมะ

กันดีกว่า อย่ามัวแต่ทำบุญหวังจะอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย หรือหวังจะไปเกิดในสวรรค์วิมานอะไรกันอยู่เลย นี่อาตมาสอนคนอย่างนี้...ซึ่งไม่รับว่าถูกหรือผิด แต่อาตมาทำเพื่อลดละกิเลสค้นหาความอยากของตัวเอง กิเลสค้นหาของอาตมามันมาก ไม่เหมือนพระอื่นเขา.. ต้องกดมันไว้เรื่อยๆ ขึ้นไปขอติดค่อยแต่จะให้ คนมาสรรเสริญว่าเราเป็นพระดี เป็นพระวิเศษ เป็นพระอริยเจ้า ให้คนมาทำบุญกับตัวมากๆ เดียวจะตกนรกตาย..อาตมาไม่เอาหรอก..ละความอยากดีกว่า สบายจะตายไป...”

เขา “เรื่องนี้สรุปว่า ใครจะทำบุญอุทิศก็ทำไป แต่เลือกพระที่มีข้อวัตรปฏิบัติที่ดี และต้องตั้งใจปฏิบัติธรรมให้เจริญยิ่งๆ ขึ้น อย่างนี้ใช่ไหมครับ?”

หลวงพ่อ “ก็ไม่น่าจะสงสัยนี้”

เขา “อีกข้อหนึ่งมีคนเขาว่าหลวงพ่อ(เขาเริ่มใช้คำสรรพนามเรียกท่านว่า “หลวงพ่อ” แล้ว) สอนเรื่องกุศลไม่ถูก ในหนังสือปรัชญาโลกุตระนั้น ข้อที่ว่ากุศลสูงสุดคือ อนัตตา ความไม่มีตัวตน เขาว่าพูดอย่างนั้นไม่ถูก หลวงพ่อจะอธิบายว่าอย่างไร?”

หลวงพ่อ “กุศลแปลว่าอะไรรู้ไหม?”

เขา “กุศลแปลว่าสิ่งที่ดี หรือความฉลาดครับ”

หลวงพ่อ “อาตมาจะเปรียบให้ฟังอย่างนี้ว่า...กุศลนี้เปรียบ

เหมือนหัวของเรา หัวหรือศีรษะนั้นแหละ หัวนี้มันเป็น
อวัยวะส่วนที่สูงสุดในร่างกายของคนเรา..อย่างนี้ใช่
ไหม?..ใช่...ใครๆ เขาก็ต้องว่าอย่างนี้กันทั้งโลกแหละ
แต่อาตมาว่าแค่นั้นมันยังไม่สูงสุด...หัวเฉยๆ นี่มันยัง
ไม่สูงสุด..แต่ที่สูงสุดจริงๆ นั่นคือความว่าง..ไม่เชื่อก็
ลองเอามือคลำดูซิ...ว่าเหนือหัวสุดนั้นมันคืออากาศ
ว่างๆ ใช่หรือไม่?”

เขา “แต่บริเวณที่ว่างเหนือหัวนั้น มันไม่ใช่อวัยวะของ
ร่างกายนี้ครับ?”

หลวงพ่อ “นี่มันหัว...เปรียบเทียบให้ดูเท่านั้น...ทีนี้จะพูดเรื่องกุศล
ให้ฟัง...เข้า...เริ่มไปแต่การกระทำที่ต่ำสุดนะ..คือบาป
หรืออกุศลใช่ไหม?...บาปและสิ่งชั่วร้ายนี้มันเป็น
อกุศล เป็นสิ่งที่จะต้องละ..ทีนี้เราจะแล้ว..สมมตินะ..
ครั้นละอกุศลเสียแล้ว เราก็บำเพ็ญกุศล มันจะเป็น
มหากุศลจิต หรืออะไรก็แล้วแต่เขาจะว่ากันไป แต่
หมายถึงกุศลคือความดี คือทางที่จะทำให้เกิดความ
เฉลียวฉลาดนั่นเอง ทีนี้ฉลาดที่สุดนี้เป็นอย่างไร?..
คิดดู...คนมีธรรมะฉลาดที่สุดนี้จะมีทุกข์อยู่หรือไม่
มีทุกข์? ลองตอบซิ”

เขา “ถ้าฉลาดที่สุดก็ต้องไม่มีความทุกข์ซิครับ”

หลวงพ่อ “คนที่ไม่มีทุกข์หรือหมดทุกข์แล้วนี่เขาจะยังมีกิเลสอยู่
หรือหมดกิเลสแล้ว?”

- เขา “จะไม่มีทุกข์จริง ๆ มันก็ต้องหมดกิเลสครับ”
- หลวงพ่อ “พระอรหันต์ที่ท่านหมดกิเลสแล้วนั้น จิตใจของท่านจะยังมีความติดมั่นว่าตัวตนของท่านมีอยู่ หรือตัวตนของท่านมันดับไปหมดแล้ว?”
- เขา “ตัวตนดับไปหมดแล้ว”
- หลวงพ่อ “ความรู้สึกที่ยึดถือว่าเป็นตัวตนมันดับไปหมดสิ้นแล้วนะ..อย่าลืบนะ..เมื่อเป็นอย่างนี้โยมเข้าใจหรือยังว่า ที่อาตมาพูดว่าสูงสุดของกุศลนั้นคือไม่มีกุศล หรือว่างจากกุศล หรือว่างจากตัวตน...เดี๋ยวเอาอย่างนี้ว่า..จิตที่หมดกิเลสหมดตัวตนแล้วนั้น มันเป็นจิตโง่หรือจิตฉลาด?”
- เขา “ฉลาดครับ”
- หลวงพ่อ “ฉลาดนี้เป็นกุศลหรืออกุศลเล่า?”
- เขา “กุศลครับ”
- หลวงพ่อ “แล้วความว่างจากตัวตน ที่เรียกว่าอนัตตาหรือสูญญัตานี้เป็นกุศลหรือไม่เป็น?”
- เขา “เป็นครับ”
- หลวงพ่อ “สูงสุดหรือไม่สูงสุด?”
- เขา “สูงสุดครับ”
- หลวงพ่อ “แล้วสงสัยอะไรอีก?”
- เขา “พวกนักตำราเขาคงไม่ยอมเชื่อแบบนี้”
- หลวงพ่อ “นั่นมันก็เป็นสิทธิมนุษยชนของเขาประการหนึ่ง เขา

อยากจะตีความหมายของคำว่า กุศลไปอย่างไรก็ได้ให้เขาตีไป แต่ถ้าตีไปแล้วกิเลสไม่หมด ทุกข์ไม่หมดมันก็เป็นกุศลสูงสุดไม่ได้ กุศลของพวกเขาที่มีความหมายไปอย่างอื่นนั้น มันก็ไม่อาจจะช่วยให้เขาหมดทุกข์ได้เลย เขาจะยังไม่ถึงจุดหมายปลายทางอันสูงสุดในชีวิต ซึ่งหมายถึงความหมดสิ้นอาสวะและความทุกข์ทั้งหลายได้เลย แต่ถ้าใครเข้าใจกุศลในแง่นี้และลงมือปฏิบัติเพื่อให้หมดตัวตน หมดกิเลสอย่างนี้ได้ นั่นแหละที่ชีวิตของเขาจะเป็นอิสระจากความทุกข์ทั้งปวง”

เขา “กุศลนี้ถ้าเราทำถึงที่สุดแล้ว ต้องละมันหรือครับ?”

หลวงพ่อ “เออ”

เขา “ละแล้วจะได้อะไร?”

หลวงพ่อ “ไม่ต้องได้อะไร....ถ้าได้แล้วประเดี๋ยวมันก็จะเสีย.....เสียแล้วก็ทุกข์..เป็นทุกข์แล้วมันก็โง่ ความโง่นั้นเป็นอกุศล ไม่ใช่กุศล..เพราะฉะนั้นทำบุญกุศลแล้ว อย่าอยากได้อะไร...อย่างนี้ใกล้ต่อความหมดทุกข์กว่าวิธีอื่น”

เขา “หลวงพ่อเคยเรียนอภิธรรมหรือเปล่าครับ?”

หลวงพ่อ “ไม่เคย..โง่มากเรื่องนี้..”

เขา “ถ้าหากว่าพวกนักอภิธรรมเขามาขอได้ปัญหาเรื่องกุศลหรืออะไรๆ อีกก็แล้วแต่ แล้วหลวงพ่อก็จะไปสู้เขาได้อย่างไร?...ถ้าไม่เรียนเอาไว้”

หลวงพ่อก “ก็ยอมเขาเสียซี..โยมต้องหัดยอมคนให้เป็น.....
 (เมฆหัวเราะ) ให้กิเลสมันดันตายไปเสีย..ยอมเขาหมด
 แหละอย่าไปสู้ใคร บอกเขาว่าผมยอมคุณแล้ว...
 ให้คุณชนะเสีย..ให้คุณเก่งคนเดียวเสีย...ให้ผมมันโง่
 ไปตามประสา ของผมอย่างนี้แหละ...บอกเขาไปอย่าง
 นี้..เรื่องธรรมะนี่นะจะบอกให้..ถ้าใครมันอวดรู้อวดเก่ง
 อยากเอาชนะคนอื่น อยากเก่งกว่าคนอื่น ถือเนื้อถือตัว
 วางท่าใหญ่โตโอหัง พุศติกับใครไม่เป็น ยอมใครไม่
 เป็น...นั่นมัน คนโง่ ที่สุด...จำไว้ให้ดี” (เมฆหัวเราะ)

เขา “ธรรมะที่หลวงพ่อกเอาจมาสอนคนอยู่ทุกวันนี้เอาจมาจาก
 ไหน?”

หลวงพ่อก “เอาจมาจากความไม่ถือมั่นว่าฉันเป็นคนถูก”

เขา “เป็นปัญญาหรือความโง่?”

หลวงพ่อก “แล้วแต่จะเรียกมัน..จะเรียกอย่างไรก็ได้ แต่เรียกแล้ว
 จิตที่มีธรรมะไม่ถือตัวนั้น ก็จะเป็นอิสระอยู่ท่าเดียว
 ไม่บ้าจี้ไปกับคำที่ใครเขาเรียกอย่างนั้นอย่างนี้”

เขา “ธรรมะคืออะไร?”

หลวงพ่อก “พูดยาก...ธรรมะนี้พูดยาก...พูดส่งเดชไม่ได้หรอก”

เขา “ทำอย่างไรผมจึงจะรู้จักความหมายของมันอย่างแจ่ม
 แจ้งลึกซึ้ง?”

หลวงพ่อก “อย่าคิดผิด อย่าพูดผิด อย่าทำผิด...แล้วธรรมะจะ
 ปรากฏขึ้นในจิตของโยมเอง”

เขา

“การรู้ธรรมะนี้ผมจะคิดระลึกเอาเลยไม่ได้หรือ? อย่างเช่น ผมจะระลึกว่าไม่ต้องมีตัวกูของกู ไม่ต้องให้ตัวกูของกูมันเกิดขึ้นมา ผมก็กำหนดรู้อยู่อย่างนี้จะได้ไหม? เรียกว่าเป็นการบรรลุธรรมไหม? กิเลสมันจะหมดไหม? คือเราเอาจิตแทรกเข้าไป เป็นสภาวะที่มันไม่มีตัวกูของกูนั้นเลยจะได้ไหม?”

หลวงพ่อ

“ได้...ถ้าทำได้นะ...แล้วใครทำได้ล่ะ?...โดยความน่าจะเป็นไปได้ คือเราทำจิตให้มันเป็นอย่างนั้นเลย ให้มันว่างจากตัวกูของกูให้หมดเลย ไม่มีอะไรจะเป็นตัวตนของตนหรือตัวกูของกูสักสิ่งเดียว โดยความน่าจะเป็นมันก็น่าจะเป็นเช่นนั้น...แต่ให้ทำจริงๆ มันยาก...อันนี้ให้ทุกคนดูที่จิตของตัวเองเถอะ แล้วจะรู้เองว่ามันยากสักแค่ไหน...เอาแค่นอนอย่าให้ละเมอนี้ก็เถอะ...เคยไหม?...โยมเคยขัดเทปทิ้งไว้หรือเปล่าตอนตัวเองนอนหลับนะ?...ลองขัดดูนะ...มันจะละเมอเพื่อพัก หรือว่ามันจะสงบนิ่งเหมือนราชสีห์นอนตะแคง...อาตมาเห็นแต่มันนอนดิ้นนอนกรนกันจนตึกรามบ้านช่องจะถล่มหลายนั้นแหละมากกว่า..แค่นั้นยังไม่พอ...ความปรุ้งแต่งของจิตนั้นมันหยุดไม่ได้ง่าย ๆ นะ...สังเกตดูให้ดี..แม้แต่เวลาที่เรานอนหลับ เรายังฝันไปถึงในเรื่องต่างๆ ฝันดีบ้าง ฝันร้ายบ้าง ฝันเรื่องกามบ้าง ฝันเรื่องกำหนดนี้มันก็กำหนดจริงๆ..ใช่ไหม?...ดูให้ดีนะ..ฝันว่าเกลียด

คนนี้ มันก็จนชกต้อยทุบตีกับมันแทบจะตายไปข้าง
หนึ่งในสี่นั่นแหละ...ฝันว่าลูกเมียพ่อแม่ตายนี้มันก็ร้อง
ไห้ในฝัน ร้องไห้จนน้ำตาไหลออกมาจริงๆ ...ใช่ไหม?
เคยเป็นอย่างนั้นไหม?”

เขา

“เคยครับ”

หลวงพ่อ

“นั่นแหละ...คือจิตมันยังมีสังขาร คือความปรุงแต่ง
สังขารความปรุงแต่งหรือกิเลสตัณหาที่มันเหนียวแน่น
นะจะบอกให้...ไม่ใช่เรื่องจะคิดเอาๆ แล้วว่ามันหมด
ไม่ได้ง่ายๆ หรือ..ยากอยู่แหละ..ไม่อย่างนั้นพระ-
พุทธเจ้าท่านไม่ปล้ำกับมันอยู่ถึง ๖ ปีหรือ...ถูก..ที่
ว่ามองให้เห็นโลกมันว่างให้หมดเสียทีเดียว...ถูกเปะ
เลย..แต่พอให้ทำแล้วจิตมันไม่เป็นอย่างนั้น...โยมคิด
หรือว่าคนอย่างท่านเว่ยหล่างที่ได้ยืนบัปว่าตัวตนว่าง
กิเลสก็หมดปั๊บ..นั่นจะมีอยู่สักกี่คน?...มี..แต่น้อย..โดย
เฉพาะคนทุกวันนี้ยิ่งไกลเหลือเกินแหละ...เมื่อการทำ
จิตให้หมดกิเลสให้มันว่างจากตัวกูของกูนี้เป็นของทำ
ได้ยากแล้ว เราจะไม่ปฏิบัติหรือ?...ใครคิดอย่างนั้นก็
โง่บรมโง่เลย ทางที่ถูกนั้นเราอย่าไปคิดง่าย ๆ อย่างนั้น
และอย่าคิดว่ามันสุดวิสัยที่เราจะละกิเลสได้ อย่าคิดหึง
๒ อย่าง...แล้วทีนี้จะคิดอย่างไรเล่า?...รู้ไหม?”

เขา

“ไม่ทราบครับ”

หลวงพ่อ

“ไม่ต้องคิดซี...เพราะการคิดนั้นไม่ใช่การภาวนาเพื่อ

ละลายกิเลส...การละลายกิเลสไม่ใช่การคิดเอาเฉยๆ แต่การละลายกิเลส นั้นจะต้องเป็นการฝึกกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างลงไปจริงๆ เพื่อ ชุดเกลากิเลสหรืออนุสัยที่มันนอนเื่องอยู่ในจิตนั้นให้ หลุดออกไป ฝึกอย่างไร?...ข้อวัตรที่...เอ้า...สมมติ ว่าใครสามารถได้ยิณธรรมปั๊บ กิเลสหมดปั๊บคิดปั๊บ อวิชชามันหมดปั๊บ...ถ้าทำอย่างนั้นได้ก็โอเค...อาตมา ไม่ว่า...ให้โอกาสเขาเหมือนกัน คนอย่างนั้นเรียกว่า อุคฆติตัญญู ผู้รู้ธรรมะแม้เพียงแต่ได้ยิณหัวข้อ...นั่น โอเค ละ...ยกให้เขาไป..เขาทำได้แน่...คนอย่างนั้นก็ มีแต่น้อย...จะให้กิเลสต้นหามันหมดนี้ยากอยู่...แล้ว ที่นี้ถ้าหากทำอย่างนั้นไม่ได้เล่า?... จะทำอย่างไรดี? อันนี้บอกให้เลยก็ได้ว่า มันต้องมีข้อวัตรปฏิบัติเพื่อ ชุดเกลากิเลสต้นหานั้น ข้อวัตรคืออะไร?...ถ้าเป็นพระ เป็นเณรนะ...ต้องฝึกอดทน ฝึกถืออุตุคงค์ทั้ง ๑๓ ข้อนั้น ให้ถูกต้องตามกาลเวลา ฝึกเป็นคนพูดน้อย กินน้อยนอน น้อย... ถ้ามันจะตายก็ให้มันตายไปเสียเลย...ดีกว่าอยู่ โง่ง อย่างทุกวันนี้ ฝึกสมาธิ ฝึกคิดค้นหาเหตุผล ของสิ่งต่างๆ อยู่ในที่สงบลงใจ...จะเล่าให้ฟังเรื่องฝึก ภาวนาในป่านี้ เราไปอยู่ในป่าลึกคนเดียว ไม่ได้ยิน เสียงมนุษย์เลย...อยู่เป็นเดือนๆ ...ไม่ต้องได้เห็นอะไร ไม่ต้องมีอะไร ในป่ามีแต่เห็บแคง กัดเข้าตรงไหนมัน

เป็นตุ่มคันเน่าเปื่อยอยู่สองสามปีจึงจะหาย นี่เราก็คอด
ทน...อยู่ใต้ต้นไม้กลางป่าเขา...กลางคืนได้ยินแต่
เสียงชะนิค่างลิงมันร้องอยู่ไกลบ้างใกล้บ้าง...กลางคืน
ไม่รู้ว่าสัตว์อะไรบ้างมาหา..บางทีเสือก็มา...นั่ง
มันอยู่อย่างนั้นแหละ...ไม่ต้องวิ่ง...ตายเป็นตาย...
แล้วมันก็ไม่ตาย...เสือมันก็ผ่านไป...ได้ยินเสียงอะไรไม่
รู้ร้องเหมือนเด็กทารก...เสียงมันโหยหวนเหมือนคน
ร้องไห้...นี่ถ้าเป็นชาวบ้านคงได้วิ่งกันป่าราบ...(ทุกคน
หัวเราะ) แต่เราก็ไม่วิ่ง...ไม่เก่ง...แต่ไม่วิ่ง...ตายเป็น
ตาย...เอามันอย่างนี้เลย...ความสงบนี้มันเหมือนจะ
เป็นตัววิ่งมาชนเราให้ได้ เพราะในป่ามันสงบมาก...เรา
อยู่คนเดียวมันสงบมาก...ยังไม่ต้องนั่งหลับตาท่องยุบ
หนอพองหนอมันก็สงบแล้ว...เราหายใจเข้าออกแต่จะ
เหี่ยว มันเหมือนกับเราหายใจเอาตัวความสงบนั้นเข้าๆ
ออกๆ อยู่ไม่รู้สิ้นสุด...กลางคืนเดินจงกรมอยู่ใต้ต้นไม้...แสงเดือนมันส่องผ่านช่องว่างของใบไม้
ลงมาถูกดิน...สวຍงามดี...เราก็เดินจงกรมของเราไป
เรื่อย...เวลาก็ตุ้มนกก็ยามไม่ต้องคำนึงถึงมัน...มันเป็น
อิสระจากภาระในโลก...จิตมันสงบตามธรรมชาติ
ของมัน...จิตกับสิ่งแวดล้อมนี้มันเข้ากันอย่างสงบ
ระงับ...มองออกมาดูชาวโลก...เราก็เห็นเขาริ่งหน้าวิ่ง
หลัง...ห่างไกลกันนักแหละ...อยู่ในสภาพอย่างนั้น...

จิตมันโปร่ง...มันคิดอะไรก็โล่งโถงไปหมด...มันไม่
 ติดขัดในอารมณ์ความคิดนึก...คิดอะไรมันก็ไม่ติด...
 มันไม่รักไม่เกลียด...มันไม่ปรุ่งแต่งอะไร...สิ่งที่มัน
 ปรากฏคือ ความคิด...มันสรุปโลกแห่งความทุกข์ร้อน
 ทั้งหลายนั่นว่า จะเอาหรือจะไม่เอา...ถ้าเอาราก็ยึด
 ยึดแล้วเป็นทุกข์เพราะจะเอามัน...แต่ถ้าไม่เอาแล้วก็
 ปล่อย...ปล่อยให้ทุกสิ่งในโลกมันเคลื่อนไหลไปตาม
 เพลงของมัน...จะดีก็ให้มันเป็นไป...จะเลวก็ให้มันเป็น
 ไป...จะเจริญก็ช่างมัน...จะเสื่อมก็ช่างมัน...จะ
 รุ่งรวยก็ช่างมัน...จะสงบก็ช่างมัน...จิตของเราไม่
 เดือดร้อน...เพราะอะไรจึงไม่เดือดร้อน?...เพราะมัน
 อิ่ม...มันอิ่มเพราะมันพอ เพราะมันวาง เพราะมัน
 กินน้อย มันไม่ห่วงกิน มันนอนน้อย มันไม่ห่วงนอน
 มันพูดน้อย มันไม่เป็นบ้าพูด อีกอย่างหนึ่งมันไม่มีใคร
 มาชวนพูด ขอเลาะ ออเขา...มันจึงอิ่ม...จิตมันอิ่ม
 เพราะมันไม่มีอะไร มันอยู่คนเดียว ไม่มีภาระอะไร
 มันไม่ปรุ่งแต่งตนหาอะไร นี่เรื่องการฝึกจิตที่มันมีการ
 สละละวางจริงๆ มันกล้าอดกลั้นอดทนจริงๆ มันกล้า
 ตายจริงๆ มันเปล่าเปลี่ยวจริงๆ มันจึงเป็นอย่างนั้น...
 นั่นอย่างหนึ่ง...ต่อมาเมื่อเราเข้ามาประสมกับรูปเสียง
 กลิ่นรสสัมผัสนี่เป็นอย่างไร?...นี่จิตมันก็มองเห็น..เห็น
 ว่าจะเอาหรือจะทิ้ง.... ถ้าเอาก็ต้องโง่และแบกและเป็น

ทุกข์หนัก....จะต้องเราร้อนสุมทุกข์อยู่ด้วยต้นหา....
 แต่ถ้าถึงเราก็จะสงบสบายเหมือนเดิม...ตรงนี้มันเป็น
 จุดแยก...เป็นจุดแยกของนักปฏิบัติ...ถ้านักปฏิบัติมัน
 โง่ มันผลอตัว มันประมาท มันก็จะวิ่งตามวัตถุกาม
 เหล่านั้นไป...ถ้าชีบางตนถึงกับทิ้งหนังสือไปหมดทั้ง
 มนุษย์ก็มี..หมดทั้งมนุษย์เป็นอย่างไรก็ไปคิดดูให้ดี...นี่
 มันพลาดตรงจุดนี้...ถ้าไม่พลาดจิตมันก็เป็นอิสระ...
 มันก็พ้นจากโลกพ้นจากกามเข้าไปสู่นิโรธ คือความ
 ดับทุกข์ร้อน..อย่างนั้นมันก็ต้อง เมื่อปัญญาความ
 หลุดพ้นมีขึ้นแล้วเขา ก็ย่อมจะหมดทุกข์ได้อย่างไม่มี
 ปัญหา..ไม่ต้องห่วงโลกห่วงอะไรทั้งนั้น..จะช่วยเหลือ
 เกื้อกูลโลกด้วยธรรมะคำสอน เพื่อความหมดทุกข์ก็ได้
 อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง...ไม่สับสน..นี่นักปฏิบัติผู้ถึง
 โลกจริงๆ ผลมันเกิดอย่างนี้...ส่วนคนที่ยังเกลือกกลิ้ง
 อยู่ในโลกแห่งรูปเสียงกลิ่นรสสัมผัสนั้นเป็นอย่างไร?...
 เขาก็ต้องเป็นไปตามทางของเขา...จะให้มันสงบเย็น
 เป็นอิสระเหมือนพวกฤาษีมุณีที่วามาลแล้วก็ได้...
 เพราะสิ่งแวดล้อมมันไม่เหมือนกัน..แล้วทีนี้จิตใจเป็น
 อย่างไร?...ก็สรุปได้ว่าถ้าคิดถูกต้อง เขาก็สามารถละ
 กิเลสต้นเหตุได้เหมือนกัน แต่จะให้มันเบาเป็นอิสระเสรี
 เหมือนพวกที่ออกจากโลกไปนั้นไม่ได้ และพวกหลัง
 นี้มันมีปัญหามาก.....เหมือนกับว่าถ้าเราอยากจะแยก

กระสอบข้าวสารหนักๆ นั้นได้เราก็ตองเล่นกล้ำมให้ใหญ่เหมือนนายแรมไ้้นั้นแหละ (ทุกคนหัวเราะ) เราจึงจะไม่หนัก จะแบกกระสอบไ้หนักก็ตองมีพลังกำลังมาก นี่พวกขรवासเป็นอย่างนี้ ไม่เหมือนพวกสมณะมุนี้ทั้งหลาย ที่เขาไม่ต้องแบกและก็ไม่ต้องหนัก เขาเบาอยู่ได้เพราะเขาไม่แบก อย่างนี้ไม่ต้องเล่นกล้ำม ไม่ต้องมีกำลังอะไรเขาก็ไม่หนัก..เพราะเขาไม่ไ้แบก... อารมณ์ก็เหมือนกัน..อารมณ์ของพวกขรवासที่อยู่ในเมืองเจริญๆ หรือแม้แต่บ้านนอกคอกนาไ้้นมันมาก มันมารัดใจอยู่ตลอดเวลา ไ้ม่กล้้มมันก็มาชวนให้กล้้ม ไ้ม่หนักใจมันก็มาชวนให้หนักใจ มันเป็นอย่างนี้ มันเหมือนกับกระสอบที่จะมาไ้ให้เราแบก อารมณ์มันเป็นกระสอบทราย ที่มักจะหล่นทับพวกขรवासผู้หมกมุ่นอยู่ในโลก ดังนั้นขรवासจะตองหาทางฝึกจิตให้มิกำลัง กำลังไ้้นหมายถึง สมาธิและปัญญา สมาธิคือความตั้งมั่นของจิตจะเป็นตัวยับยั้งอารมณ์ไว้ไม่ให้มันทับเราตาย...ส่วนปัญญานั้น หมายถึงความเฉลียวฉลาดในการที่จะเอาชนะอารมณ์ เพื่อจะได้ไม่ต้องเป็นทูก์ เพราะอารมณ์ ปัญญานั้นมันจะเป็นตัวเข้าไปละลายอารมณ์ไม่ให้จับเป็นกลุ่มก้อน ไ้ม่ให้มันเกิดเป็นตัวกูของกูขึ้นมา...มันไปลงจุดเดียวกันไ้้นเอง..ต่างกันแต่ว่า..พวกที่เขาสลัดโลกออกไปไ้้น เขาจะทำ

ได้คล้องตัวว่า เขาจะเอาชนะอารมณ์ได้ง่ายกว่า
เขาจะละลายอารมณ์ได้ถนัดมีอกว่าพวกฆราวาสที่มี
แต่วิ่งหาอยู่หากินเป็นหนี้เป็นสินเขาวุ่นวายอยู่เหมือน
คนทุกวันนี้...แต่เมื่อพูดให้สั้นที่สุดก็ต้องพูดว่า...ถ้าคน
เรามีปัญญาแล้ว เขาก็จะสามารถเอาชนะอารมณ์ได้
อยู่เหนืออารมณ์ได้ ไม่ว่าเขาจะเป็นบรรพชิตหรือ คฤ-
หัสถ์ก็ตาม แต่ถ้าเขาขาดปัญญายันถูกต้องเสียแล้ว จะ
เป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ จะเป็นคน หรือเป็นหมามัน
ก็ต้องแพ้อารมณ์อยู่อย่างนั้นเอง...ส่วนในด้านของการ
ปฏิบัติ นักปฏิบัติผู้สัสดีโลกนั้นมักจะหรือยอมจะ
ละลายกิเลสและความทุกข์ได้สะดวกกว่าคนที่ยังอยู่ใน
โลก...ถ้าเขาปฏิบัติได้ถูกต้องนะ...ถ้าไม่เป็นเช่นนั้น
อาตมารับรองให้เลยก็ได้ว่า พระพุทธเจ้าไม่ทิ้งสมบัติ
ราชฐานออกบวชแน่...ทุกวันนี้ถ้าใครอวดดีก็ให้เขาสึก
จากพระออกไปเป็นฆราวาสดูดี.....เขาจึงจะรู้ว่าการ
ปฏิบัติธรรมที่แท้มันจะต้องทิ้งโลกหรือไม่ทิ้ง...”

เขา “การบวชเป็นพระนี่ดีอย่างไร? ช่วยให้คนพ้นทุกข์ตรง
ไหน?”

หลวงพ่อ “การบวชเป็นพระเป็นเนรปิตาปะชาว หรือแม้ชื่อนั้น
จะว่ามันดีเลยก็เดี๋ยวก็นึกไม่ออก มันสำคัญที่การปฏิบัติ
ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติตรงตามพระธรรมวินัยแล้วการบวช
นั้นมันก็ดี คือความเป็นอยู่หรือสภาวะแวดล้อมของ

นักบวชนั้น มันเหี่ยวอำนวยต่อการปฏิบัติมาก มันเป็นชีวิตที่ไร้ภาระ ไม่ต้องดิ้นรนกระเสือกกระสนเหมือนฆราวาส แต่ถ้าหากว่าบวชแล้วมันทำบ้าง มันวิ่งตามความอยากประกอบกุศลกิจจนกระทั่งพอใจแล้ว มันก็เป็นคนเลวอย่างที่สุด มันจะมาอ้างว่าข้าบวชมาแต่เด็ก ข้าทำดีมามากแล้วทำผิดแค่นี้จะไม่อภัยบ้างหรืออย่างนี้ไม่ได้ การบวชชนิดที่นอนกินข้าวของชาวบ้านฟรีๆ นี่จะถือว่าเป็นการทำความดีไม่ได้ จะบวชนานเท่าไรจะถือว่า ทำดีก็ไม่ได้ หรือแม้กระทั่งว่าบวชแล้วทำการพัฒนาวัตถุก่อสร้างโบสถ์วิหารลานเจดีย์ให้แก่ วัดวาอาราม นี่มันก็ยังจะถือว่าเป็นการปฏิบัติไม่ได้เท่าใดนัก มันดีในทางวัตถุ ดีในสายตาของชาวโลกที่เป็นพระนักพัฒนา แต่ในความหมายของการบวชที่แท้จริงนั้น การบวชเป็นพระนักก่อสร้าง นักพัฒนาวัตถุยังไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติ เพราะคำว่า สุปฏิปันโน คือ ผู้ปฏิบัติ อุชุปฏิปันโนคือผู้ปฏิบัติตรงนั้นเขาจะต้องหมายถึง พระเถรเถรซีที่ตั่งหน้าตั่งตาบำเพ็ญเพียรเพื่อถอนอาสวะ ก็เลศออกไปจากใจให้ได้ เมื่อบรรลุ อริยมรรคอริยผลแล้วนั่นแหละที่ชื่อว่า สุปฏิปันโน อุชุปฏิปันโนที่แท้จริง เป็นผู้ปฏิบัติปฏิบัติตรงอย่างแท้จริง เป็นอริยสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงๆ การบวชอย่างนั้นมันถึงดี ดีแล้วเขาไม่

ทวงเอาความดี ไม่เหมือนนักบวชเลยว่ ที่ทำผิด
 กฎหมายบ้านเมืองแล้ว ก็มาทวงความดีว่า ตัวได้ทำ
 ดีมามากอะไรอย่างนั้น นั่นมันเห็นผิดอย่างที่สุด
 แล้วที่นี้การบวชเป็นพระเป็นเณรนี่นะความจริงมัน
 ก็เป็นเพียงเรื่องสมมติ แต่สมมติจริงๆ นะ สมมติจริงๆ
 นี่ฟังออกหรือเปล่า?...มันเป็นวิธีการสมมติอันเป็นสื่อ
 เบื้องต้นที่จะทำให้คนเรามีความตั้งใจในการประพฤติ
 ปฏิบัติเพื่อละกิเลส จะว่าการบวชเป็นพระเป็นเณรนี้มัน
 ไม่สำคัญหรอก ของสมมติ ถ้าจะว่าอย่างนี้มันก็ถูก แต่
 มันจะยังงัย อยู่เหมือนกัน มันขัดสมมติเขาเหมือนกัน
 เข้า...จะเปรียบให้ฟังว่า..สมมติว่าโยมถูกเจ้าภาพเขา
 เชิญไปกินเลี้ยงสังท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ ที่ห้องบอลล์-
 รูมโรงแรมไชนีสักแห่งหนึ่ง...สมมติอย่างนี้ละ....แล้ว
 ที่นี้พอโยมไปถึงเข้า เจ้าภาพเขาก็เชิญให้แขกหรือ
 ทุกคนที่มาในงานนั้นนั่งรับประทานอาหารกันบนโต๊ะ...
 ยกเว้นโยมคนเดียว....เขาให้โยมนั่งกินกับพื้น... (เมฆ
 หัวเราะ).....เขาจัดที่ให้โยมนั่งกินอาหารกับพื้นข้างๆ
 ประตูที่เด็กเสิร์ฟเขายืนกันนั่นแหละ....อย่างนี้โยมจะ
 รู้สึกอย่างไร?...จะขัดใจไหม?...จะรู้สึกขายหน้าคนอื่น
 เข้าไหม?”

เขา

“ต้องขัดแหละครับ เพราะเขาทำไม่ถูกต้อง”

หลวงพ่อ

“โยมจะไปยึดมันถึมันมันทำไมเล่า?...ก็ในเมื่อเขา

ให้กินอาหารเหมือนกัน คนเรากินอาหารที่ไหนมันก็น่าจะกินได้ กินบนโต๊ะมันก็อึด กินกับพื้นมันก็อึด อย่างนั้นไม่ใช่หรือ? ชัดใจทำไม?”

เขา

“มันผิดธรรมเนียม”

หลวงพ่อ

“นี่ก็เหมือนกันนั่นแหละ..(เมฆยิ้ม)...มันผิดสมมติ...ต้องเรียกว่ามันผิดสมมติ ของเขาสมมติก็น่าต้องกินกันบนโต๊ะคนอื่นยังให้กินบนโต๊ะ แต่กลับให้โยมกินที่พื้น นี่มันผิดสมมติ เรื่องการบวชเป็นพระโดยสมมติก็น่าเหมือนกัน มันเป็นเรื่องสมมติที่สมมติก็น่าจริง ๆ มันเป็นเรื่องจริงโดยสมมติ เป็นธรรมเนียมที่ชาวพุทธเราถือกันมา ความจริงมันก็เป็นเพียงความยึดถือเท่านั้นแหละ แต่ว่าถ้าใครทำผิดสมมติที่เขายึดถือเสียแล้ว เขาก็เรียกว่าคนไม่เต็มบาท.หรือเกินบาท..(เขาหัวเราะ) อย่างเช่นจะให้มรवासหัวดำนี้ไปเป็นอุปัชฌาย์ให้การบรรพชา อุปสมบทแก่กุลบุตร เพื่อให้เป็นพระเป็นเณร ขึ้นมานี่มันก็ยังงี้ อยู่ มันทำให้เสียความรู้สึกได้เหมือนกัน.....(ทุกคนหัวเราะ)...จะให้ชาวบ้านหัวดำๆ ไปนั่งสมาธิอยู่บนแท่นพระในศาลาแล้วให้พระเณรกับชาวบ้านเขากราบไหว้บูชา นี่เขาก็ว่าบ้ากันทั้งวัดแล้วเคยได้ยินเขาตั้งปัญหากันว่าพระจะให้มรवास ผู้เป็นพระอริยบุคคลได้หรือไม่?...เห็นเขาตั้งปัญหาก็อย่างนี้...อาตมาว่ามันจะไปกันใหญ่เสียแล้ว.....เขาคิดว่าเขาจะ

เป็นพระอริยบุคคลเพื่อให้อันอื่นมากกราบไหว้เขาอย่างนั้นหรือ? ถ้าเขาคิดอย่างนั้นมันก็บ้าที่สุด....มันเป็นพระอริยเจ้าไม่ได้คนที่คิดอย่างนั้น มันอยากให้เขามากกราบมาไหว้ ตัวนี้มันน่าเกลียดที่สุด มันเห็นแก่ตัวที่สุด มันหลงตัวที่สุด มันใช้ไม่ได้...นักปฏิบัติที่มีความเห็นถูกต้องเขาไม่คิดอย่างนี้ ส่วนตัวอาตมาเอง อาตมาไม่เคยติดใจ ถ้าเห็นคนไม่ไหว้ไม่กราบ เหมือนโยมมาวันนี้ไม่กราบไม่ไหว้อาตมาก็ไม่สะดุ้งสะเทือน อาตมาคิด มาตั้งนานแล้วว่าใครอยากกราบไม่กราบก็ช่างหัวมัน เราไม่ได้บวชมาให้คนกราบ นี่นักปฏิบัติเขาจะต้องคิดอย่างนี้ ไม่ใช่จะไปคิดให้พระมากกราบตัวเอง เพราะสำคัญว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์อย่างนี้ มันก็อรหันต์บ้าที่สุดแหละ มันเป็นอรหันต์ปฏิรูปเหมือนนักปริยัติเขาว่านี่นกระมัง (ทุกคนหัวเราะ)...นี่เรื่องสมมติ ถ้าเราทำให้ถูกสมมติมันก็ไม่มีปัญหา เราก็จะไม่ติดขัดอะไร แต่ถ้าทำไม่ถูกเรื่องของสมมติเข้า เราก็ติด ติดจนอยากให้พระมากกราบมาไหว้...นี่มันคนโง่แล้ว ไม่ใช่คนรู้แจ้งธรรมะแล้ว...แล้วที่นี้ เรื่องการบวชเป็นพระทางร่างกายนั้น อาตมาว่าถ้าเรามีโอกาส อยากจะบวชก็บวชเสีย ไม่เห็นจะเป็นไร...ในเมื่อเราก็อหัมคิเลสแล้ว...(เมฆหัวเราะ) ...เรามีจิตที่ว่างจากตัวกูของกูแล้ว...เราละอุปาทานความยึดมั่นทั้งปวงได้แล้ว..

หมดต้นหาความอยากทุกชนิดได้แล้ว...เราจะอยู่มันไปทำไม?...จะนอนเฝ้าทวงหนี้มันอยู่ทำไมโง่ลูกเมียทรัพย์สินสมบัตินี้....จริงไหม?...ออกไปบวชเป็นฤาษีหรือนักพรต หรือเป็นพระเป็นเณรอยู่ในป่าในภูเขา โน่นจะไม่สบายกว่าหรือ?...หรือว่าอรหันต์ยังห่วงอยู่? (ทุกคนหัวเราะ)..นี่เรื่องมันเป็นอย่างนี้...เราต้องดูให้ดีกว่าที่เราไม่ยอมบวชนั่นมันเป็นเพราะอะไรกันแน่? เคยมีเหมือนกันพวกหนุ่มๆ สาวๆ เขามาถามปัญหา กับอาตมาว่า ถ้าเราไม่บวชนี้ทำอย่างไรเราจึงจะไปพระนิพพานได้? อาตมาเลยตอบเขาว่า ก็ไปดูหนังสือ..ไปเที่ยวซื้อป๊องตามศูนย์การค้าใหญ่ หันซ้ายหันขวา เขาก็พากันหัวเราะ ข้อนี้หมายความว่า เรื่องในใจของเขาที่เขากลัวเขาจะหมดสนุกถ้าออกบวช คงจะไม่ได้ไปดูหนังดูละคร หรือเที่ยวจ่ายเงินซื้อของหาความสนุกอะไรทำนองนั้น..นั่นเรื่องใจของคนหนุ่ม สาวเด็กๆ เขาทรอก..คนผู้ใหญ่มีเกียรติยศชื่อเสียงความรู้สูงๆ นั้นอาตมาไม่รู้ทรอก...รู้แต่ใจเด็กๆ เขา...ใจผู้ใหญ่ผู้มีปัญญาทางโลกนั้น อาตมาไม่รู้...คนที่เขาประกาศปาวๆ ว่าไม่ต้องบวชฉันก็รู้แจ้งธรรมะนั้นอาตมาไม่รู้ใจเขา...หรือมันจะเหมือน พวกเด็กๆ นี่ก็ไมรู้นะ?...ใจผู้ใหญ่กับใจเด็กนี่มันจะเหมือนกันอยู่หรืออาตมาว่า?...ระวังให้ดี..ใครพูดธรรมะเก่งๆ เป็นมรณานัน

ขอฝากไว้ให้ระวัง ดิๆ ...ดูในใจตัวเอง...อย่าให้
 มันอยากไปพระนิพพานโดยไม่ต้องบวชเพราะจะได้ไปดู
 หนึ่งไปซื้อป๊องเหมือนเด็กๆ เขานะ...เอ้า..ทีนี้จะ
 พูดถึงการบวชเป็นพระนี่อีกว่า ถ้าเราจะไม่บวชก็ได้...
 ใครจะทำไม?...อาตมาก็เห็นดีด้วยแหละ...ไม่จำเป็น
 จะต้องบวชเลย...เป็นคนธรรมดาดีแหละ...เมื่อหมด
 กิเลสแล้วจิตว่างจากตัวกูของกูได้แล้ว หมดอวิชชาสิ้น
 แล้ว ไม่ต้องบวชก็ได้..เราไปหาที่สักแห่งหนึ่งเสีย...
 ให้มันสงบสงัดหน่อยหนึ่ง ห่างจากลูกเต้าเหล้าหลาน
 สักหน่อย...ไปสร้างบ้านอยู่ทีนั้น..ให้ลูกหลานเขา
 ส่งข้าวส่งน้ำอุปัฏฐากทดแทนพระคุณของเราผู้เป็นพ่อ
 เป็นแม่ตามหน้าที่ของเขา..เราก็ออยู่ภาวนาของเราไป..
 หยุดวุ่นวายปรุงแต่งกับมันไฉ่โลกนี้...อย่างนี้ก็ยังได้...
 ไม่ต้องห่วงมันแล้ว...เราถือว่าเราทำหน้าที่ของเรา
 สูงสุดแล้ว..เราบำเพ็ญเพียรจนสิ้นกิเลสแล้ว...เราก็ออยู่
 ให้มันสงบ สมตามฐานะของผู้สงบ..ไม่ไปร้องแรรก
 แหกกระฉกชิงดีกับคนปุณฺชนเขา.. ไม่ต้องไปอยาก
 เทศน์อยากสอนใครให้มาก... เราก็อสบาย.. หรือจะ
 ห่วงว่าโลกนี้จะแตกอย่างนั้นหรือ?... (เมฆหัวเราะ)...
 อรหันต์ทุกวันนี้ชอบห่วงโลกนะ.. รู้ธรรมะแล้วก็ห่วง
 โลก กลัวโลกจะไปไม่รอด..กลัวว่าชีวิตนี้จะได้ไม่ได้สร้าง
 ประโยชน์เต็มที่ จึงต้องรีบไปบรรยายธรรมะ...

มันชอบเป็นอย่างนั้นนะ... เอ้า... ที่นี้เอาตมา จะมอง
 ในมุมกลับบ้าง... สมมติว่าเรายังไม่หมดกิเลส.. โยม
 ยังไม่หมดกิเลสตัณหา.. ดูเข้าไปในใจตัวเองแล้วมันก็
 ไม่หมดจริงๆ ...อย่างนี้จะทำอย่างไร? ...บางคนลา
 ออกจากราชการงานอาชีพเลย เพราะมีศรัทธา
 ในธรรมะ มองเห็นความไม่มีแก่นสารของชีวิต.. แต่ลา
 ออกแล้วมาทำอะไร?... เทียบบรรยายธรรมะ... โยม
 จะเอาอย่างนั้นหรือ?... กิเลสตัวเองก็ยังไม่อ่อนแรง
 ลงสักหน่อยเลย ถ้าเป็นสุนัขมันวิ่งก็ยังไม่หันเหิน้อย...
 เราหยุดเสียแล้ว...หยุดอะไร?... หยุดทำเพียรภาวนา
 หยุดแก้ปัญหาของตัวเอง.. หันไปเอาดีทางแก้ปัญหา
 ให้คนอื่น... ไม่เบื่อหรือทำอย่างนั้น?.... โยมคิดดู
 ให้ดีที่เราควรจะละกิเลสตัณหาของเราก่อน หรือจะ
 ละกิเลสตัณหาของชาวบ้านชาวเมืองก่อน?... เท่า
 ที่เอาตมาประมวลดูนะ นักเทศน์นักบรรยายธรรมะ
 มรณวาสทุกวันนี่ เขามีศรัทธาในธรรมะจริง บางคน
 ถึงกับทิ้งหน้าที่การงานอาชีพอย่างที่สุดแล้วออกมาแต่
 แล้วก็ไม่ได้ตั้งใจจะไปแสวงหาความสงบหลุดพ้นอะไร
 จริงจัง หันมาเอาดีทางเทศน์ทางสอน กิเลสของตัวเอง
 ก็ยังไม่หมดหรอก แต่ขี้เกียจยุ่งยากไปปฏิบัติ ลู
 ไปบรรยายธรรมะตรงโน้นตรงนี้ไม่ได้ ปฏิบัตินี้มันว่าง
 เทงาหวานนอน มันน่าเบื่อน่ารำคาญ ลู้การบรรยาย

ไม่ได้ จึงไปเที่ยวบรรยายปาฐกถาตามสถานที่ต่างๆ
 เขาชอบจะเป็นกันแบบนี้ วงการชาวพุทธเราจึงมี
 แต่นักพูด แต่ไม่มีนักปฏิบัติ เขาอาจจะพูดว่าเขา
 ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย อันนั้นก็ถูก.. แต่การปฏิบัติมัน
 ไม่หยุดแค่นั้น การปฏิบัติธรรมนี้มีมันไม่ใช่ว่าสูงสุดแค่ใส่
 เสื้อกุยเฮงตัวสองตัวแล้วก็จบแล้ว ไม่ใช่ออย่างนั้น...
 แต่มันจะต้องทำอะไรให้มันมากกว่านั้น เพราะฉะนั้น
 จะบวชหรือไม่มันไม่สำคัญ... มันสำคัญที่ว่าเราจะ
 ปฏิบัติแค่ไหนเท่านั้นแหละ... ถ้าหมดกิเลสแล้วก็โอเค
 ไม่มีปัญหาทุกอย่าง.. แต่ถ้าไม่หมดกิเลสนี้.. ต้องคิด
 ให้ดี.. ถ้าจะบวชอยู่ในโลกมันก็อย่างที่เห็นนั่นแหละ
 มันมีอะไรเป็นไปตามใจเรารู้สึกก็อย่าง?... คิดดูให้ดี..
 เมื่อเราก็มียุทธวิธีตัณหาที่มีกิเลสมีอาสวะอยู่ เราจะ
 ปฏิบัติให้มันหมดก่อนไปสอนคนอื่นหรือว่าเราจะเอา
 แค่อสอนคนอื่นเพื่อสะสมบุญไว้ชาติหน้า.. คิดดู นี่คือ
 เรื่องว่าจะบวชหรือไม่บวชดี ซึ่งอาตมาสรุปให้สั้นๆ
 ได้ว่า จะบวชหรือไม่ก็ไม่ว่า แต่ให้ปฏิบัติตัวเองให้แน
 ใจก่อน จึงค่อยเป็นอาจารย์”

เขา

“แต่บางคนเขาไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าจะต้องรอให้
 หมดกิเลสก่อนจึงค่อยสอนคนอื่น เพราะเขาเห็นว่า
 อย่างนั้นมันช้าลาดเกินไป ถ้าหากเราไม่หมดกิเลสก็คง
 จะไม่ได้สอนธรรมะหรือช่วยกันแผ่ขยายพระพุทธ-

ศาสนาให้กว้างขวางออกไป ใคร ๆ ก็จะมีองอเท้าหาทางสงบให้แก่ตัวเอง เลยกกลายเป็นลัทธิตัวใครตัวมันไปเสีย”

หลวงพ่อ

“ก็เอา...จะเป็นไรไป.. ใครจะรีบไปช่วยทำนาให้คนอื่น โดยที่นาของตัวเองไม่สนใจจะทำก็เอา.. มันเป็นเสรีภาพในการกระทำของเขา เห็นไหมล่ะว่านักเทศน์ นักสอนนักบรรยายนักเผยแผ่ธรรมะนั้นมันไปรูดกันก็คน เรื่องนี้เคยมีฝรั่งคนหนึ่งเขามาบวชเป็นพระอยู่กับเรา เขามีศรัทธามาก อยากจะนำเอาธรรมะในแง่ของการปฏิบัติกรรมฐานนี้ไปสอนพวกฝรั่งในประเทศของเขา เขามีความคิดเห็นว่า การที่เขาบวชเป็นพระนี้เขาจะต้องสำรวมระวังมาก จะไปสอนคนถึงในมุ้งในครว้มันเลยไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องสึกไปเป็นฆราวาสนี่จึงจะดี ตามไปสอนมันในมุ้งก็ได้ ปลุกมันขึ้นมาสอนเลย พามันนั่งกรรมฐานในมุ้งนั่นแหละ มันทำกับข้าวอยู่ในครว้ก็เข้าไปช่วยมันทำและถือโอกาสสอนธรรมะมันไปด้วย นี่เขาคิดอย่างนี้...แต่เขาไม่คิดกลับหน้ากลับหลังดูอีกสักหน่อยหนึ่งว่า ตอนพระพุทธเจ้าออกประกาศศาสนานั้นท่านสึกหรือเปล่า?... ข้อนี้เขาไม่คิดเขาจึงสึก..คนไทยเราก็ก่ำลังเป็นอย่างนั้นเดี๋ยวนี้... บวชเป็นพระนี้มันไปไหนจะต้องสำรวมระวังมากทำงานเผยแผ่ได้ไม่กว้างขวาง ในที่สุดจึงสึกไปเป็น

อาจารย์ยมเสีย ไปจังหวัดไหนก็เข้าโรงแรมนอนมัน
 เลย ถึงเวลาก็ไปบรรยายนี่คนส่วนหนึ่งกำลังทำกัน..
 แล้วที่นี่เรื่องการปฏิบัติเพื่อให้ตัวเองบรรลุธรรมล้น
 น้อย..มุ่งแต่จะไปสอนคนอื่น.. พระบางองค์ก็ชอบ
 กระเป๋าสะไส้ดีไปขายหนึ่งปริศนาธรรม เงินทอง
 ใส่ย่ามไปเลย ถึงเมืองไหนก็แวะเข้าสังกัวยเตี้ยวกินร้าน
 ไหนก็ได้ ไม่ยาก เสร็จแล้วขึ้นสามล้อไปขายหนึ่ง...นี่
 จะให้พูดว่าอย่างไร?... วินัยเขาดังเสียหมด ใช้เงิน
 ทองนี้ใครห้าม?... พระพุทธเจ้าห้าม...ดีไหม?...ดี..
 แต่มันล้ำสมัยเขาว่าอย่างนั้น... พระใช้เงินซื้อ
 ข้าวกินมันเป็นอาบัติทุกคำกลืนนั้นเขาไม่คำนึง คิด
 แต่ว่าฉันจะไปประกาศศาสนา..ศาสนาอะไรของเขา?
 จำคนถือสามล้อถือสามล้อไปส่งนั่นมันเป็นอาบัติ
 ทุกกฏ เขายังไม่รู้ ไม่สนใจ ฉันสอนแต่จะไปบรรยาย
 กลัวศาสนาจะไม่ทันโลก ต้องรีบไป.. ใครโง่?... พระ-
 พุทธเจ้าโง่หรือพระพวกนี้เขาโง่?...ขอให้รู้เถิด
 ว่าวิธีการเหล่านี้พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านไม่
 ใช้...บางคนเขาเห็นว่าวินัยของพระนี่ไม่ควรจะจุกจิก
 เกินไป มันน่ารำคาญเขาว่าอย่างนี้...เขาว่าควรตัด
 ออกบ้าง อย่าถือมันนักเลย...จะได้ร่วมงานเผยแผ่กับ
 มรวาสาได้สะดวกขึ้น..โอ..อย่างนี้พระองค์ไหนจะวิ่ง
 ตามเขาก็วิ่งเสีย... อาตมาไม่บ้าตามแล้ว จะให้เราตัด

คอเราเพื่อให้มันหายเกะกะจะได้นั่งรถไปบรรยาย
 ธรรมะกันได้หลายๆ คน หัวเราคอเราเชื่อว่ามัน
 หนักมันเกะกะ เปลืองเนื้อที่รถ ขอให้ตัดออกเสียบ้าง
 จะได้รับ นักปาฐกถาไปด้วยกันหลายๆ คน..ใครจะ
 เอาแบบนี้?... (ทุกคนหัวเราะ)..นี่เรื่องนักเทศน์นักเผย
 แพร่ที่ตัวเอง มันเป็นอย่างนี้...แล้วมันก็ไปไม่รอด
 อาตมาเคยเห็นมาหลายราย เอาแต่จะไปสอนคนอื่น
 อย่างนี้แหละ ทั้งตัวเอง ข้อวัตรของตัวเองทั้งหมด
 ย่อหย่อนหมด จะไปบรรยายไปอภิปรายธรรมะอย่าง
 เดียว..ตายเลย... เพราะอะไร?...เพราะใกล้ชิดกับผู้
 หูญึ่งเพื่อนร่วมงานเผยแผ่...เรียบร้อย...อันนี้ไม่ได้
 โทษผู้หูญึ่งนะ..อาตมาไม่โทษผู้หูญึ่ง..แต่โทษตัณหา
 ต่างหาก..ตัณหาที่คนไม่ค่อยจะรู้จักมัน จึงไม่ค่อยได้
 ระวังตัว พอถึงจุดของมัน..เรียบร้อย...ก็ธรรมชาติมัน
 เป็นอยู่อย่างนั้น คนเรามีกิเลสตัณหาแล้วไม่ระวังตัวเอง
 ไม่ล่ำราวมใจ ทั้งตัวเอง ไม่มีข้อวัตรมั่นคง มันก็เสร็จเขา
 วันยังค่ำ สุดท้ายแล้วใครสอนเก่งรู้ไหม?...ตัณหาที่มัน
 ไม่พูดมากนะ มันไม่ต้องตั้งนะโมหรือกล่าวอารัมภบท
 อะไรหรอก เวลาตัณหามันเทศน์มันฆ่าเลิกละตาทีเดียว
 เท่านั้นแหละ..ฮาฮอนเลย.. (ทุกคนหัวเราะ)..เสร็จหมด..
 นี่คือเรื่องของการเผยแผ่ธรรมะโดยที่ไม่สนใจจะ
 ปฏิบัติให้หมดกิเลสเสียก่อน..ก็ไม่ว่านะ..ไม่ใช่ว่าจะ

ต้องให้เราหมดกิเลสเสียก่อนจึงค่อยเหมาารถไป
หาสอนคน.(ทุกคนหัวเราะ).ไม่ใช่อย่างนั้น.. แต่หมาย-
ความว่าพระเณรของเรา จะต้องมีการปฏิบัติอัน
มั่นคงแน่นอน ไม่โยกคลอนหวั่นไหว แล้วจึงไปสอนคน
อันนี้ไม่ผิด จะสอนใครก็ให้สอนด้วยปัญญา อย่าสอน
ด้วยตัณหา ส่วนมากมีแต่สอนธรรมะกันด้วยตัณหา
สอนกันด้วยสัญญา ความจำ บรรยายธรรมะไปเป็น
คำกลอนเลย คนฟังไม่รู้ก็คิดว่าท่านองค์นี้เก่งแต่ง
กลอนสดได้ ความจริงไม่ใช่หรอก ไปท่องกลอนของเขา
มาอีกทีหนึ่ง อาตมาว่าจะสอนใครก็สอน แต่ให้เรา
รู้จักหยุด รู้จังหวะจะโคนของมัน กาลที่ควรสอน
กาลที่ไม่ควรสอน คนไหนควรสอนอย่างไร คนไหนไม่
ควรพูดกับเขาอย่างไร...มันจะต้องรู้...และอาตมาจะ
บอกให้ณะว่า นักปฏิบัติที่มีปัญญานั้นเขาจะสอนคนนี้
ไม่ต้องท่องจำไว้หรอก ไม่ต้องเตรียม ไม่ต้องวางแผน
ว่าจะเทศน์อย่างนั้นอย่างนี้.. ไม่ต้อง..ทำอย่างไร?...
ขัดมันจากความรู้สึกเฉพาะหน้าในขณะนั้นเลย..สอน
แหละทำไม จะไม่สอนธรรมะนี้.. แต่สอนแล้วเราจะ
ไม่ดึงตัวเอง..จะไม่ให้มันขัดกับข้อวัตรของตัวเอง..
เรามีศีลวินัยอย่างไรเราก็ทรงไว้รักษาไว้อย่างเคร่งครัด
ถึงเวลาสอนธรรมะก็สอน ไม่ตื่นเต้น ใครจะถามปัญหา
อะไรถามมาเลย ไม่เคยกลัว เสร็จแล้วเราก็กลับเข้าที่

ของเราคือ ความเพียรเพื่อสละอารมณ์ภายนอกทั้ง
ออกไป นี่คือ นักปฏิบัติ ไม่ใช่คนพูด”

เขา “ทุกวันนี้ร่ำวาสหลายคนที่เขาแตกฉานธรรมะจน
สังคมสรรเสริญเขาว่าเป็นนักคิดแห่งพุทธศาสนาเลยทีเดียว
เราจะเชื่อได้ไหมครับว่าท่านเหล่านั้นจะกิเลสได้
และเป็นพระอรหันต์บุคคล?”

หลวงพ่อ “อย่าไปดูเขาเลย ช่างเขาเถอะ ดูที่ตัวเองนั่นดีกว่า”

เขา “ผมอยากทราบพอเป็นแนวทางว่าการรู้แจ้งธรรมะนั้น
มีขอบเขตแค่ไหน? คนเช่นไรที่สามารถรู้แจ้งจนจะ
กิเลสได้?”

หลวงพ่อ “ให้เขาถามตัวเขาเองดีกว่า ให้ทุกคนถามตัวเองดีกว่า
ว่าเขาแก้ปัญหาให้ตัวเองได้จริงแค่ไหน แต่ความจริง
แล้วมันดูยากนะ.. ไหม่หรือไม่ว่า กิเลสมันน้อยลง
หรือไม่ว่า มันมีกิเลสอีกที่มันน้อยที่มันเหลืออยู่... อันนี้
ดูยาก ตัวเองก็รู้ได้ยากนะ กิเลสที่พอกพูนมา
แต่ก่อนมันมากจนไม่รู้ว่ามีตัวไหนมันตายไปบ้างแล้ว..
แต่จะบอกให้ว่าอ้อการมาคะโดยเฉพาะเรื่อง สังวาส-
การคือความใคร่ในทางเพศนั้นมันหนักที่สุด มันเกาะ
ออกยากที่สุด เรื่องนี้นักบรรยายธรรมะเก่ง ๆ นักคิด
เก่งๆ ก็เข้าไปเหมือนกัน...(ทุกคนหัวเราะ)...มันมาแต่
ละที่พัดเอาพระไตรปิฎกปลิวหนีหมด แรงยิ่งกว่าได้ฝุ่น
...ไปถามพวกนักคิดดูซิถ้าไม่เชื่อ..”(ทุกคนหัวเราะ)

เขา

“คนที่เขาเป็นนักคิดสมัยใหม่นี้ เขามักจะเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความคิดความเห็นของเขาอย่างนั้นเขาเห็นด้วย อย่างนี้เขาไม่เห็นด้วย สำนักโน้นปฏิบัติธรรมมีจุดอ่อนตรงไหน สำนักนี้ดีตรงไหน เสียตรงไหน เขาสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างมีเหตุผล เรื่องนี้มันเป็นเพราะอะไร? เป็นบุญเก่าหรืออย่างไร? มันทำให้เขามีชื่อเสียงโดดเด่นอยู่ในสังคม ทำอย่างไรผมจะเป็นเช่นเขาบ้าง?”

หลวงพ่อ

“มันสำคัญที่ว่า...เมื่อเรามีความเห็นอย่างไรแล้วเราหมดทุกข์ได้จริงหรือไม่? .เท่านั้นเอง...อันนี้จะต้องถือเป็นหลัก การเรียนรู้ การปฏิบัติ การเผยแพร่ หรือแม้กระทั่งการเทศน์การสอนธรรมะในทางพระพุทธศาสนา นี้เขาจะต้องมีแนวทางอยู่ว่า ผู้เรียนรู้ ผู้ปฏิบัติ ผู้เผยแพร่หรือผู้เทศน์ผู้สอนธรรมะนั้นรู้จริงแค่ไหน?...เขาถือเอาความรู้จริงแค่ไหนมาเป็นเครื่องวัดตัวของผู้พูดผู้ออกความคิด หมายถึงว่าเขาจะดูว่า หรือสงสัยว่า หรือตั้งข้อสังเกตว่าคนผู้นั้นรู้จริงหรือเปล่า?... เพราะการชี้แนะข้อปฏิบัติหรือความนึกคิดในทางธรรมะนั้นมันเป็นเรื่องคอขาดบาดตายเลยทีเดียวก็ว่าได้ หมายความว่า มันจะเป็นเครื่องชักนำให้คนผู้ฟังหรือผู้ตามนั้นตายไปตกนรกก็ได้ หรือไปขึ้นสวรรค์ก็ได้ หรือแม้กระทั่งว่าเข้าไปสู่มรรคผลนิพพานที่แท้จริงก็ได้

ดังนั้นถ้าชาวพุทธเขาจะเชื่อใครสักคนหนึ่งเขาจึง
 ต้องการจะดูหรือรู้ว่าคนๆ นั้นรู้จริงหรือไม่?..ถ้ารู้ไม่
 จริงมันอาจจะพาเขาเดินทางผิด ซึ่งเขานั้นเองที่จะเป็น
 ผู้เสียหาย แทนที่ว่าเขามีภูมิปัญญามีวาสนามี
 คุณสมบัติเพียงพออยู่แล้วที่จะหมดกิเลสหมดทุกข์ได้ถ้า
 ได้ฝึกปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง แต่กลับมีคนโง่
 มันมาสอนกรรมฐานให้ เขาก็ช่วยเท่านั้นเอง.....
 ชาวพุทธผู้มีปัญญาเขาจะพึงใคร่พุดธรรมะ เขาจึงคิด
 อยู่ในใจว่า..จริงไหมหนอ?..จริงไหมหนอ?... เรื่องนี้
 มีโยมคนหนึ่งมาเล่าให้อาตมาฟังว่า เขาไปวัดๆ หนึ่ง
 ในกรุงเทพฯ นี่แหละ วันนั้นมีบรรพชาสภหนึ่งเขา
 บรรยายธรรมะอยู่ที่วัดนั้น โยมคนนี้เขาก็นั่งฟัง
 โยมคนนั้นเขาก็บรรยายธรรมะอ้างเหตุผลนั้นนี่ร้อยแปด
 พันเก้า คนฟังกันเยอะ..โยมคนนี้เขาคิดในใจว่าจริง
 ไหมหนอ?..พี่คนนี้แກ່รู้แจ้งจริงไหมหนอ? พอโยมคน
 นั้นบรรยายจบลงมาจากธรรมาสน์ โยมคนนี้ได้จังหวะ
 ดีแล้วจึงถามอย่างเป็นกันเองว่า..พี่ๆ ที่พี่พูดนะพี่
 ปฏิบัติได้จริงๆ นะหรือ? โยมคนนั้นจึงตอบว่า..โอย
 ..พี่จะไปปฏิบัติได้ยังไง..พี่ก็พูดไปอย่างนั้นเอง..พูดพอ
 ได้ขายยาให้มัน..ไอ้พวกนี้นะมันไม่รู้อะไรหรอก.(ทุกคน
 หัวเราะ). นี่เป็นคำที่โยมคนหนึ่งมาเล่าให้อาตมาฟัง...
 ไม่รู้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่จริง ถ้ามันเกิดขึ้น

จริง...อาตมาอยากจะเรียกธรรมะนั้นว่า...ธรรมะขาย
 ยา...ระวังให้ตีธรรมะขายยา...มันชอบจะมีกันเกลื่อน..
 นี่ก็เพราะนักคิदनักพูดนักบรรยายที่ไม่มีข้อวัตรปฏิบัติ
 นั้นเอง..ใครใคร่พูดพูด.. ใครใคร่บรรยาย บรรยาย..
 ใครมีความคิดเห็นอย่างไร เชื้ออย่างไร ก็ว่ากันไป
 วิพากษ์วิจารณ์คนอื่นได้ชนิดที่ว่าคนที่ถูกวิจารณ์นั้น
 ยากจะผูกคอตายไปซะให้รู้แล้วรู้รอด....ธรรมกายก็
 ไม่ดี..ยุบหนอพองหนอกก็ไม่ดี.....จุดศ้เข้าปากก็ไม่มี
 ประโยชน์กินเจก็ผิด..กินเนื้อก็บาป..ลึงด่าลึงขาก็ผิด..
 คนโน้นก็โง่..คนนี้ก็โง่ฉลาด..นี่มันสารพัดตีเดียวที่เขา
 จะวิจารณ์คนอื่น..นักพูดนักคิดทุกวันนี้เป็นอยู่อย่างนี้..
 มีคนเดียวที่เขาตำหนิไม่ได้..รู้ไหมว่าใคร?...ตัวเขาเอง.
 ตัวเขาเองนี่ไม่มีที่ติเลย... มันถูกต้องหมดทุกชั้นตอน...
 (เมฆและทุกคนหัวเราะ)... เป็นกันอยู่อย่างนี้ใช่ไหม?...
 นี่แหละคือคนโง่...ถึงจะเป็นนักคิดก็นักคิดโง่ๆ..
 ถึงจะเป็นนักปราชญ์ก็นักปราชญ์ซื่อจฉา... ถึงจะเป็น
 ปณัติตก็ปณัติตเห็นแก่ตัว.. มันใช้ไม่ได้หรอก..
 โยมจะอยากเป็นท่าไมคนอย่างนั้น...ถ้าเราดีจริงนะ..
 ไม่ต้องไปดูคนอื่นหรอก.. ดูได้เหมือนกันแต่อย่าไปว่า
 ให้เขา... ถ้าจะชี้ว่าเขาผิดก็ให้มันพอดีพองาม... ไม่ใช่
 ไปตั้งหน้าตั้งตาพิมพ์คำด่าของเราออกเป็นหนังสือลัก
 หมิ่นเล่มชัดมันให้เสียคนไปเลย อย่างนั้นไม่ได้..

ใครทำคนนั้นก็โง่... ในภาษาของนักปราชญ์
ผู้มีปัญญาที่แท้จริงนั้นท่านถือว่าพวกนี้มันยังอ่อนยังโง่
จะคิดเก่งแค่นั้นมันก็โง่... ถ้ามันเห็นแต่ข้อเสียของ
คนอื่น โดยไม่เห็นข้อเสียของตัวเองนี่มันคนโง่ชัดๆ ซื่อเสียด
ในสังคมหรือ? มันช่วยให้โยมหมดทุกข์ได้ไหม?...”

เขา

“ไม่ได้ครับ”

หลวงพ่อ

“อาตมาจะเปรียบเทียบให้ฟังว่า เรื่องของนักคิดนักพูดเก่ง ๆ
นั้นมันเปรียบเหมือนอย่างนี้จะเล่าให้ฟัง... สมมติว่า
โยมหรือนายคิดอย่างนี้เป็นต้น..เข้า..เอานายคิดดีกว่า
สมมติว่านายคิดนี่แกละเป็นนักคิดตัวฉกาจทีเดียวและก็
พูดเก่ง มีวาทโวหารที่หาตัวจับยากในละแวกตำบลที่
แกอยู่นั้น...ทีนี้แกก็ไปที่ร้านกาแฟ แกละไปร้านกาแฟที่โร
แกก็เป็นคนพูดให้คนในร้านนั้นฟัง แกพูดได้ทุกเรื่อง
รู้ทุกเรื่อง แตกฉานทุกเรื่อง ไม่ว่าวิชาการแขนงไหน
หรือสถานการณ์อย่างใดที่เกิดขึ้นแกจะสามารถ
วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวให้คนฟังได้อย่างถึง
พริกถึงขิงและเจาะลึกได้ทุกเรื่อง... แต่ชีวิตจริงของแก
นั้น แกไม่มีอาชีพอะไร ไม่มีรายได้อะไรเป็นกอบเป็นกำ
ชอบกินเหล้า เมียติดไฟ ชอบทะเลาะทุบตีกันบ่อยๆ
ข้าวสารไม่มีจะกิน กลับจากร้านกาแฟถึงบ้านนอนเอา
มือก่ายหน้าผากเป็นทุกข์... ถ้าอย่างนี้โยมอยากจะ
เป็นเหมือนแกไหมนายคนนั้น?...” (เมฆและทุกคน

หัวเราะ)

เขา “ผมไม่เอาหละครับ....แบบนี้เขาเรียกว่าคนรู้ดีแต่มีปัญหา...” (ทุกคนหัวเราะ)

หลวงพ่อ “นักคิดกับนักพูดที่ขาดการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังก็เหมือนกับนายคิดนั่นแหละ คิดได้พูดได้ทุกเรื่อง เก่งทุกเรื่อง แต่เสียอย่างเดียวตัวเองยังเป็นทุกข์..” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “หลวงพ่อเป็นทุกข์อยู่ไหมครับ?”

หลวงพ่อ “เป็นทุกข์นี่ก็ตีเหมือนกันนะ.. ไม่ใช่ไม่ตีนะ... เพราะอะไรรู้ไหม?...เพราะความทุกข์นี้แหละที่มันจะทำให้เราเกิดปัญญา...ถ้าไม่รู้จักทุกข์.. ก็ไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์..เมื่อไม่รู้เหตุให้เกิดทุกข์ก็ไม่รู้ความดับทุกข์..เมื่อไม่รู้จักความดับทุกข์ก็ไม่รู้วิธีทำให้หมดทุกข์.. จบกันเลย.. ชาติไหนภพไหนเก่งแค่ไหนมันก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น.. มันก็โง่อยู่อย่างนั้น..แต่ถ้าผู้มีปัญญารู้เห็นความทุกข์.. เหตุให้เกิดทุกข์.. ความดับทุกข์..และวิธีปฏิบัติให้ตัวเองหมดทุกข์..เรื่องมันก็จบเท่านั้นเอง..เป็นไง?...” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “จิตใจของผมมันไม่ค่อยจะหยุดนิ่ง ทำอย่างไรมันจึงจะนิ่ง?”

หลวงพ่อ “อยากให้มีมันนิ่งทำไม?”

เขา “จะได้หมดทุกข์ มันวิ่งแล้วมันเป็นทุกข์”

หลวงพ่อก “ต้องทดลองมันดู ยิ่งโยมไม่วางมันๆ ยิ่งวุ่นวาย ยิ่งอยากให้สงบมันยิ่งไม่สงบ ความอยากนั้นแหละที่มันทำให้ไม่สงบรู้ไหม?..วางมันเสีย ได้รับอารมณ์อย่างใดมาก็วางมันเสีย พิจารณาดูว่าเราควรจะทำอย่างไรกับมันหรือไม่ หน้าที่รับผิดชอบของเราเป็นอย่างไร พอแก้ก็ต้องแก้ แก้ด้วยสติด้วยปัญญา แล้วก็วางมัน มันจะดีหรือไม่ดี มันจะสงบหรือไม่สงบก็วาง นี่แหละคือวิธีการแก้อารมณ์”

เขา “บางอาจารย์ท่านบอกว่าถ้าทำสมาธิให้จิตสงบได้แล้ว เราจะมีความสุข จริงหรือไม่?”

หลวงพ่อก “ความสุขคืออะไรเล่า?”

เขา “ผมไม่ทราบครับ”

หลวงพ่อก “ถ้าความสุขนั้นมันสุขเพราะได้อะไรตามปรารถนา เช่น อยากถูกลีลาดีก็ถูกลีลาตามปรารถนา อยากเป็นนายพลก็ได้เป็นตามปรารถนา อยากได้รถคันใหม่ก็ได้ตามปรารถนา อยากดังก็ดังตามปรารถนา อยากนั่งให้มันสงบมันก็สงบตามปรารถนา เมื่อได้ตามปรารถนาทุกอย่างแล้วก็มีมีความสุข สุขอย่างนี้มันผิด มันเป็นเหตุแห่งทุกข์ เพราะอะไร?...เพราะอีกสักวันหนึ่งถ้าโยมไม่ได้อะไรตามที่ปรารถนา ไม่ถูกลีลาดีแล้ว ไม่ได้นายพล ไม่มีเงินซื้อรถ ไม่มีชื่อเสียง นั่งสมาธิไม่สงบแล้วโยมก็จะเป็นทุกข์อย่างที่สุดเลย สุขที่ว่ามา

แล้วนั่นมันผิด..”

เขา

“แล้วความสุขอย่างไรวินิจจะถูกต้อง?”

หลวงพ่อ

“ถ้าจะให้ถูกต้องจริง ๆ จะต้องวาง ให้จิตมันวางความ
อยากทุกอย่าง แต่ก็ทำอะไรให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
ทำแล้วก็วาง มันจะเกิดอะไรขึ้นก็วาง มันจะได้อะไรก็
วาง จะไม่ได้ก็วาง ถ้าจิตมันวางทุกอย่างเสียแล้ว
ความพอใจไม่พอใจมันก็จะหลุดหมด ความสุขความ
ทุกข์มันก็จะหลุดหมด เมื่อมันไม่มีอะไรติดตรึงอยู่ในจิต
จิตย่อมจะเป็นอิสระ จิตอย่างนี้จึงไม่มีปัญหา จะพบกับ
อะไรมันก็จะสบาย มันไม่หนัก มันไม่แบกสุขแบกทุกข์
แบกได้แบกเสียแบกพอใจแบกไม่พอใจ มันสงบอยู่ตรง
นั้น เป็นจิตสงบที่ไม่ติดอยู่ในสุขทุกข์ เกิดตาย ได้เสีย
สงบไม่สงบ มันเหนือกว่าอารมณ์เหล่านั้นทั้งหมด
ผู้รู้ท่านอาจจะสมมติชื่อเรียกจิตที่เหนืออารมณ์อย่างนี้
ว่าความสุขก็ได้ แต่มันจะต้องหมายถึงความสุขที่อยู่
เหนือความสุขอีกทีหนึ่ง สุขเหนือสุขนี้เข้าใจไหม?...สุข
เหนือสุขคือสุขที่ไม่ติดสุข ถึงจะได้รับอารมณ์ที่ไม่น่า
พอใจมันก็เป็นสุข สุขเพราะมันวางความไม่พอใจนั้น
เสียได้... ถึงมันจะได้สิ่งที่พอใจมันก็เป็นสุข สุขเพราะ
มันวางความพอใจนั้นเสียได้...อาตมาไม่อยากจะเรียก
มันว่าความสุขหรืออะไรเสียแล้ว.. จิตที่มันสงบเพราะ
ปัญญาที่สามารถวางอารมณ์ทุกอย่างได้นั้นมันไม่รู้จะ

เรียกว่าอะไรดี.. ไม่ต้องเรียกมันดีกว่านะ..รู้แต่ว่ามัน
สบาย มันไม่มีทุกข์อย่างนี้แล้วกัน..ดีไหม?”

เขา “ธรรมะนี่มันเหนือความคิดของนักคิดจริงๆ นะครับ”

หลวงพ่อ “ถ้าไม่เหนือความคิดมันก็คือความคิดเท่านั้นแหละ...
แต่ถ้ามันเหนือความคิดธรรมดา มันก็ไม่มีชื่ออะไรจะ
เรียกมันแล้ว ถึงจะเรียกว่าปัญญา มันก็เป็นลัก
แต่ว่าชื่อปัญญาอีกแหละ.. ไม่ต้องเรียกชื่อมันดีกว่า
รู้แต่ว่ามันเหนือความคิดก็แล้วกัน”

เขา “ผมไม่เข้าใจคำว่า จินตมยปัญญา ที่ท่านแปลว่า
ปัญญาที่เกิดจากความคิด ถ้าหากว่าธรรมะมันอยู่
เหนือความคิดแล้ว ทำไมความคิดจึงทำให้เกิดปัญญา
ได้? ปัญญานั้นจะไม่รู้ธรรมะหรือ? ถ้าปัญญารู้
ธรรมะแล้วธรรมะจะพ้นไปจากประสิทธิภาพความคิด
ได้อย่างไร?”

หลวงพ่อ “มันเป็นปัญญาที่เหนือความคิด ถ้าคิดไม่ถูกปัญญา
มันก็ไม่เกิด แต่ถ้าคิดถูก ความรู้อย่างเฉลียวฉลาดที่จะ
สามารถละลายความทุกข์ได้ก็จะปรากฏขึ้นอีกทีหนึ่ง
ความรู้อย่างเฉลียวฉลาดนั่นแหละคือปัญญา เป็น
ปัญญาที่รู้จักละทุกข์ละความเห็นแก่ตัว ละกิฏฐิมานะ
ความเยอหยิ่งจองหอง ปัญญาที่รู้อย่างนั้นนั่นแหละ
คือปัญญาที่รู้ธรรมะ เปรียบเหมือนสายไฟนั่นแหละ
สายไฟมันไม่ใช่แสงไฟ อันนี้โยมอย่าเข้าใจผิด

อย่าคิดว่าสายไฟมันคือแสงไฟ ความจริงสายไฟมันไม่ใช่แสงไฟ และแสงไฟก็ไม่ใช่สายไฟ มันเป็นคนละอย่างกัน ถึงแม้ว่าสายมันจะไม่ใช่แสง แต่แสงมันก็เกิดมาจากสาย ถ้าสายมันไม่ดี สายมันถูกเดินผิด แสงมันก็ไม่เกิด ถ้าสายถูกเดินให้ถูกทิศทางของมันแสงมันก็จะปรากฏออกมาให้เราเห็น สายไฟก็เปรียบได้กับความคตินั้นแหละ ส่วนแสงไฟนั่นคือปัญญา เราจึงสามารถจะพูดได้ว่า แสงไฟมันอยู่เหนือสายไฟ มันเหนือเพราะมันให้แสงสว่างแก่คนแก่สัตว์ได้ นี่ฉันใดปัญญาคือแสงสว่างนั้นก็ย่อมจะอยู่เหนือความคิดฉันนั้นเหมือนกัน.. ถ้าไม่เชื่อนะ..อาตมาจะถามโยมว่า โยมเคยเห็นคนเป็นทุกข์เพราะความคิดของตัวเองไหม?”

เขา “เยอะไปครับ โดยเฉพาะผมนี่ยิ่งร้าย มีแต่ทุกข์เพราะความคิดทั้งนั้น” (ทุกคนหัวเราะ)

หลวงพ่อ “แล้วโยมเคยได้ยินคนเขาพูดกันไหมว่า คนมีปัญญาแล้วเป็นทุกข์?”

เขา (คิดอยู่ครู่หนึ่ง) “เท่าที่ผมเห็นมา คนบางคนมีปัญญามากเหลือเกิน อะไรวะ ๗ เขาก็รู้หมด แต่เขาก็ยังเป็นทุกข์ทำไมจึงเป็นอย่างนั้นครับ?”

หลวงพ่อ “นั่นมันคนมีความรู้...ไม่ใช่คนมีปัญญา”

เขา “อ้าว...แล้วความรู้ไม่ใช่ปัญญาหรือครับ? ถ้าอย่างนั้นทำไมปัญญาเขาจึงแปลว่าความรู้?”

หลวงพ่อบ “ถ้ารู้แล้วไม่เป็นทุกข์นั่นแหละคือปัญญาที่แท้จริง...แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้ารู้อะไรแล้วแต่ตัวเองยังเป็นทุกข์ ใต้นั้นมันยังเป็นแค่ความรู้โง่ง ยังไม่ใช่ปัญญา โยมจงจำไว้ว่า ถ้าคนมีปัญญารู้ธรรมะอย่างถูกต้องแล้ว เขาจะมีความสุข ทุกข์ ส่วนคนที่มีความรู้ อะไรๆ ก็รู้มัน ย่นป้าย รู้จักรักรู้จักเกลียดนี่ก็รู้ รู้จักพูดเอาชนะคนอื่นนี่ก็รู้ รู้จักโกหกเอาตัวรอดนี่ก็รู้ หรือแม้กระทั่งรู้ว่านิพพานแปลว่าความดับทุกข์ นี่ก็รู้ แต่ทุกข์ยังไม่ดับ นั่นแหละคือคนโง่ง..จำไว้” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “ถ้าอย่างนั้นผมว่า คนที่มีความรู้แต่ไม่มีปัญญานี้ก็เยอะแยะเต็มไปหมด บ้านเราเมืองเราทุกวันนี้มีแต่คนมีความรู้แต่ไม่มีปัญญา” (ทุกคนหัวเราะ)

หลวงพ่อบ “ถึงว่าเขาทะเลาะกันไม่หยุดนั่นโง่ง...ถ้าคนมีปัญญารู้ธรรมะแล้วก็จะไม่เป็นอย่างนั้น”

เขา “ยิ่งคิดยิ่งสับสนจะครับเรื่องธรรมะนี่”

หลวงพ่อบ “ถ้าไม่อย่างนั้นพระอรหันต์ก็คงเหงาตาย..” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “พระอรหันต์เหงาเป็นอยู่หรือครับ?”

หลวงพ่อบ “เพราะท่านมีปัญญารู้ว่ามาแล้วนั่นแหละท่านจึงไม่เหงา ท่านจึงอยู่ได้อย่างสงบและเบิกบาน”

เขา “ปัญญาที่แท้เกิดมาจากศีลและสมาธิใช่ไหมครับ?”

หลวงพ่อบ “เกิดมาจากความไม่หลงยึดมั่นในศีลและสมาธินั่น

อีกทีหนึ่ง”

เขา “ทำไมบางวัดหรือบางสำนักท่านจึงถือว่าท่านดีกว่าคนอื่น?”

หลวงพ่อ “นั่นมันคน ไหมใช่ปัญญา” (เมมหัวเราะ)

เขา “การที่เราจะศึกษาพระพุทธศาสนาให้ถูกต้องและรวดเร็วและชัดเจนที่สุดนั้น เราจะต้องศึกษาโดยวิธีไหนครับ?”

หลวงพ่อ “เผื่อสังเกตอาการของความรู้สึกนึกคิดภายในจิตอยู่เสมอ”

เขา “แล้วอย่างนั้นเราจะรู้ได้อย่างไรว่าอะไรถูกอะไรผิด ยิ่งถ้าเป็นคนใหม่ที่ยังไม่รู้หลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาด้วยแล้ว ยิ่งจะยากใหญ่ ความจริงเป็นอย่างไรรึครับ?”

หลวงพ่อ “อาตมาอยากถามโยมว่า คนที่เขาเรียนหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนามาก ๆ นั้น เขาหมดทุกข์ได้ไหม?”

เขา (คิดอยู่ครู่หนึ่ง) “ยากครับ”

หลวงพ่อ “โยมเคยเห็นคนที่เก่งบาลีแต่กลายเป็นคนเสเพลขี้เหล้าขี้ยาไหม?”

เขา “เคยครับ”

หลวงพ่อ “นั่นแหละคือคนที่ยังไม่รู้จักพระพุทธศาสนา ถ้าคนรู้จักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องแท้จริงแล้วเขาจะไม่เป็นอย่างนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความทุกข์จะหมดไป

ได้อย่างแน่นอน”

เขา “ทั้งนี้เพราะการเฝ้าสังเกตอาการของความรู้สึกนึกคิด ภายในจิตอยู่เสมอ..ใช่ไหมครับ?”

หลวงพ่อ “เออ”

เขา “ถ้ามันคิดกลุ้มอกกลุ้มใจขึ้นมาล่ะครับ จะทำอย่างไร?”

หลวงพ่อ “ก็คิดอย่างใหม่ซี คิดอย่างไรเป็นทุกข์ เราก็คิดไปอีก อย่างหนึ่งที่มีมันไม่เหมือนกัน เราก็จะไม่เป็นทุกข์”

เขา “อย่างเช่น ถ้าผมคิดเป็นทุกข์เพราะเป็นหนี้เขา หาเงิน ใช้นี้ไม่ทัน อย่างนี้จะคิดอย่างไร?”

หลวงพ่อ “ก็คิดอย่าเป็นหนี้เขาซี” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “ก็มันเป็นมาแล้วนี่ครับ จะทำอย่างไร?”

หลวงพ่อ “สมน้ำหน้าตัวเองเสีย ใครบอกให้ไปเป็นหนี้เขามา ตัว ไปยืมเงินเขามาเองแล้วจะไปโทษใคร โทษตัวเองเสีย แล้วต่อไประวังให้ดี อย่าไปเป็นหนี้เขามาอีก” (ทุกคน หัวเราะ)

เขา “แล้วหนี้เก่าทำอย่างไร?”

หลวงพ่อ “ก็หามาใช้เขา” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “มันหาไม่ได้”

หลวงพ่อ “นอนรอให้มันมาเองซี..หรือไม่ว่าไปซื้อหวย...เอา ไหมอย่างนั้น?...หวยไทยเงินรางวัลไม่มากหรอก ซื้อ หวยเยอรมันไหม?...รางวัลที่ ๑ ยี่สิบล้านบาทโน่นแน่ะ

...ใบละหมื่นกว่าเท่านั้นเอง...ถ้าไม่ถูกทีนี้ผูกคอตายไปเลย.." (ทุกคนหัวเราะ)

เขา (ยังหัวเราะค้างอยู่) "หลวงพ่อก็คงไม่บอกหายนะครับ?"

หลวงพ่อก "บอกก็ได้ละ..เอาไหม?"

เขา "เลขาอะไรครับ?"

หลวงพ่อก "หอยพระพุทธรเจ้าไวย..เลข ๔ ตัว..เอาไหม?"

(ทุกคนมองหน้ากันคล้ายกับสงสัยว่าท่านจะบอกจริงหรือไม่..)

หลวงพ่อก "เลขตัวหน้า...คือ..ทุกข์...ตัวที่ ๒...สมุทัยคือเหตุให้เกิดทุกข์ได้แก่ตัณหา..ตัวที่ ๓...นิโรธคือความหมดทุกข์ได้แก่ความสิ้นไปแห่งตัณหา..และตัวที่ ๔...มรรคคือข้อปฏิบัติเพื่อละตัณหานั้น.."

(ทุกคนหัวเราะด้วยความขบขัน)

เขา "หลวงพ่อกครับ...อำนาจของสมาธินี้ทำให้รู้ล่วงหน้าได้ไหมครับว่าหอยมันจะออกอะไร?" (ทุกคนนิ่งฟังคำตอบ)

หลวงพ่อก "อย่าว่าอาตมาพูดหยาบคายนะ..อภัยด้วยก็แล้วกัน..โยมเคยเห็นหอยมันเข็ดกันไหม?" (เมฆทำท่าฉงน)

เขา "เคยครับ"

หลวงพ่อก "คนโบราณเขารู้กันว่า ถ้าหอยเข็ดกันแปลว่าคนจะมา...ส่วนมากมันก็มีคนมาจริง ๆ นะ..."

เขา (พิศวงมาก) "ทำไมจึงเป็นอย่างนั้นครับ? หอยมันจะ

มีญาณรู้ได้อย่างไร?”

หลวงพ่อ

“ก็ไม่รู้เหมือนกัน..แต่เท่าที่ดูจากประสบการณ์แล้ว มันถูกของมัน..แต่ก็ไม่แน่หรอก.. เป็นอนิจจังเหมือนกัน ...บางทีก็ไม่ใช่...แต่หลายๆ ครั้งที่ยันเป็นจริง...เรื่อง คนนั่งสมาธิเห็นหอยก็เหมือนกันแหละ..เหมือนกับหมา เช็ดก้นนั่นแหละ.(ทุกคนหัวเราะ).. เป็นของไม่แน่นอน ...บางทีก็ถูก บางทีก็ไม่ถูก... โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้า ใครไปหลงเล่นกับมันแล้วมักจะเสียคน.. ต่อไปสมาธิก็เสื่อมหมด..”

เขา

“พระบางองค์บอกหอยได้ถูกต้องแก้งวดสิบงวด เป็น เพราะสมาธินี้หรือครับ?”

หลวงพ่อ

“สมาธิโง่ๆ... ต่อไปพอมันเสื่อมแล้วก็เหลือแต่ความโง่ ...เรื่องธรรมะเรื่องการปฏิบัติภาวนานี้ไม่รู้หรอก นัก บวชนอกรัตนพิกัดนี้ก็ยังงั้นๆ แหละ...ความรู้ก็ไม่มี ปัญญาก็ไม่มี..เขาเรียกว่าเอาความโง่ออกหน้า เอา อวิชชาตามหลัง..” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา

“การทำสมาธินี้เพื่อจะให้เกิดปัญญารู้เห็นอริยสังเภา นั้นหรือครับ?”

หลวงพ่อ

“ก็เห็นมันหมดนั่นแหละ ดิก็เห็น ชั่วก็เห็น สุขก็เห็น ทุกข์ก็เห็น ความจริงก็เห็น ความไม่จริงก็เห็น สิ่ง ประเสริฐก็เห็น ไม่ประเสริฐก็เห็น.. แล้วจะสิ่งที่มันผิด มันไม่ดีเสีย ทำแต่สิ่งที่ดีแล้วก็จะหมดทุกข์ได้เอง”

เขา “การเผยแพร่พระพุทธศาสนานี้ ทางที่ดีเราควรจะเน้นเรื่องศีลธรรมก่อน หรือว่าจะเน้นเรื่องสมาธิภาวนาก่อน?”

หลวงพ่อ “เหมือนโยมกินข้าวนั้นแหละ... โยมจะชดแกลงก่อนหรือจะตักข้าวเข้าปากก่อน?” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา (หัวเราะชอบใจ) “ไม่แน่ใจเหมือนกันครับ... แล้วแต่จังหวะของมัน” (ทุกคนหัวเราะ)

หลวงพ่อ “นี่ก็เหมือนกันนั่นแหละ... ข้าวก็เปรียบเหมือนศีลธรรมซึ่งเป็นอาหารหลักขั้นๆ แกลงกับนั้นก็เปรียบเหมือนการปฏิบัติภาวนาเพื่อจะทำให้จิตใจสะอาดจนหมดทุกข์ได้ในที่สุด... มันไม่แน่ว่าใครจะกินอันไหนก่อน... บางคนก็กินข้าวก่อนจึงชดแกลง..แต่บางคนดันไปชดแกลงก่อนกินข้าว..(ทุกคนหัวเราะ)... แต่ความจริงมันต้องกินข้าวต้องชดไปด้วยกันนั่นแหละ จะกินแต่ข้าวมันก็ไม่มีรสชาติ หรือจะชดแต่แกลงมันก็เค็มเกินไป..(ทุกคนหัวเราะ) ทางที่ถูกต้องมันต้องกินไปด้วยกันทั้งศีลธรรมกับโลกุตตรธรรมหรือการปฏิบัติภาวนานั้นมันต้องควบคู่กันไป... ก้าวแรกจะก้าวซ้ายหรือขวาก่อนก็ไม่ว่า... แต่สรุปว่ามันต้องก้าวไปทั้ง ๒ ขา... หรือโยมเดินขาเดียวเหรอ?... ก้าวที่หนึ่งก็ขวา.. ก้าวที่ ๒ ก็ขวา.. ก้าวที่ ๓ ก็ขวา..อย่างนั้นหรือ?.. แล้วขาซ้ายจะเอาไว้ไหน?” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา

“เปล่าครับ..ต้องก้าวทั้งซ้ายทั้งขวา”

หลวงพ่อ

“อันนี้ก็เหมือนกันนั่นแหละ...เราจะประกาศธรรมะจะประกาศพระพุทธศาสนา ซึ่งมีเรื่องศีลธรรมนี้อย่างหนึ่ง ละก็การปฏิบัติเพื่อความหมดกิเลสหมดทุกข์นี้ อีกอย่างหนึ่ง.. ทางที่ถูกต้องประกาศไปพร้อมกัน สอนไป ทั้ง ๒ เรื่อง ให้จดงามในเบื้องต้น ท่ามกลางและที่ สุด...นั่นแหละถูก... บางคนก็สอนแต่เรื่องศีลธรรม เพราะเห็นว่าเรื่องการภาวนานี้มราวาสทำยาก ไม่ค่อย มีคนสนใจ ไปไหนจึงเอาแต่ต่อต้านอบายมุข.. เข้า.. ตาคณกินเหล้า..ต่านักการพนัน...รณรงค์ให้ช่วยกันปราบยาเสพติด.. ให้กวาดล้างพวกมิจฉาชีพ.. เรียก ระวังความเป็นธรรมแก่สังคม...ไม่ให้ข้าราชการ นักรัฐบาลบังหลวง..ใครทำดีก็หารางวัลแจก...บางคน ก็เทศน์แต่เรื่องอกิธรรม ไปไหนก็อกิธรรม จิตเท่านั้น ดวงเท่านั้นดวง เปิดโรงเรียนสอนกันยกใหญ่.. หรือไม่ก็ เทศน์เรื่องสติปัญญา ๔ ..เอาแต่สติปัญญา ๔ อยู่ นั่นแหละทั้งปีทั้งชาติ.. (ทุกคนหัวเราะ)... บางคนก็วิสุทธิ ๗ นี่ก็มี แต่ ๗ กับ ๗..(ทุกคนหัวเราะ).. ตำรานี้ฟัง ไม่ได้ลึกที.. แต่เทศน์ไปก็จึ้งๆ แหละ... มีแต่ความจำ.. ทองกันไปตามหลัก.. ปัญหาไม่หมดลึกที.. ไม่สงบลึกที ไม่หายวุ่นวายลึกที.. พวกสอนศีลธรรมก็ว่าตัวดีกว่า พวกสอนกรรมฐาน.. พวกกรรมฐานก็ว่าตัวสอน

ดีกว่าพวกคิลฉรรม.. ไม่ยอมกันสักที..สอนไปสอนมา
ด่ากันเสียอีก... สนุกดีน้อ?...”(ทุกคนหัวเราะ)

เขา “หลวงพ่อกับ.. ทำอย่างไรเมืองไทยของเราซึ่งได้ชื่อ
ว่าเป็นเมืองพุทธ จึงจะปลอดคอบายมุขการกินเหล้าเล่น
การพนันกันสักทีหนึ่ง?”

หลวงพ่อกับ “ไม่รู้ไว้..คิดไม่ออกไอ้ตัวนี้..(ทุกคนหัวเราะ)... ใคร
คิดออกก็บอกมั่งซี..” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “ไอ้พวกบ่อนนี่มากเหลือเกิน..ตำรวจจับกันไม่หวาดไม่
ไหวเลย.. เราจะช่วยกันแก้ปัญหานี้อย่างไรดี?”

หลวงพ่อกับ “อาตมาอยากได้ต้นตะเกียงวะ... รู้จักไหม?... เคย
เห็นหรือเปล่า?” (ทุกคนสงสัย)

เขา “เป็นอย่างไรครับ?”

หลวงพ่อกับ “ก็เป็นต้นเหมือนต้นมะม่วงนี่แหละ..แต่ผลของมันเป็น
ตะเกียงเติมน้ำมันก๊าดไว้เรียบร้อยเลย.. ตะเกียงที่มีโปิ
เป็นแก้วนั้นนะ.. ไอ้ต้นนี้พอมันออกลูกมันก็ออกมาเป็น
ตะเกียงสำหรับจุดเอาแสงสว่างนั้นแหละ.. เราเอาต้น
ของมันมาปลูก รดน้ำไปรดน้ำมา.. พอลูกมันออกมา
เป็นตะเกียงเราก็ไปเด็ดเอาตะเกียงซึ่งมันเติมน้ำมันก๊าด
มาให้เสร็จเลยนะ..นั่นแหละ..เอาตะเกียงมาใช้จุดเทียน
หนังสือได้เลย...อาตมาอยากได้ต้นตะเกียงอย่างนั้น
โยมจะหาให้ได้หรือเปล่า?” (ทุกคนหัวเราะ)

เขา “เอ..ผมไม่เคยเห็นนี่ครับ คงไม่มีมั้ง..ตะเกียงมันไม่มี

เป็นต้นนี้ครับ”

หลวงพ่อบ “ถ้าอย่างนั้น อาตมาก็คิดหาทางที่จะไม่ให้มีคนเล่น การพนันกับกินเหล้าเมายามาให้โยมได้เหมือนกัน” (ทุกคนหัวเราะชอบใจ)

เขา “ถ้าอย่างนั้นก็แปลว่าบ้านเมืองของเราก็ต้องมีการเล่น อบายมุขกันต่อไป?”

หลวงพ่อบ “เออซี”

เขา “แล้วสังคมจะหมดปัญหาได้อย่างไร?”

หลวงพ่อบ “สังคมที่ไม่มีปัญหาคือสังคมที่ไม่มีใครเกิดมา”(ทุกคน หัวเราะ)

เขา “ในเมื่อเราพากันงอมืองอเท้าไม่ช่วยกันรณรงค์ต่อต้าน อบายมุขเสียแล้ว เราก็คงจะกลายเป็นคนไร้ค่าที่ไม่ได้ ช่วยแก้ปัญหาของสังคม..ต่างคนต่างปล่อยให้สังคม และเหวกันต่อไป..อย่างนี้จะไปไหนหรือครับ?”

หลวงพ่อบ “ไม่ใช่ไม่ช่วย...ไม่ใช่ไม่ต่อต้าน..ไม่ใช่ไม่แก้ไข... เรา ต้องช่วยกันต่อต้านรณรงค์และแก้ไขปัญหาของสังคม ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้...แต่เราต้องรู้ความจริงของ โลกนี้ด้วยว่า.. โลกนี้มันเป็นอยู่อย่างนี้.. โลกนี้มันไม่ หมดปัญหา..ปัญหามันจะเกิดแล้วเกิดอีกไม่มีหยุด... ตราบใดที่คนเรายังมีกิเลสตัณหา ปัญหามันก็จะไม่ หมดแต่เราก็ต้องช่วยกันแก้ไขเรื่อยๆ...พอจะแนะนำ ชักจูงกันได้ก็แนะนำชักจูงไป.. มันจะไปกับเราหรือไม่

ก็อย่าไปวิตกอะไร...อย่าไปเป็นทุกข์...อย่าไปอยาก...
 หน้าที่ของเราไม่ใช่จะต้องไปอยากทำให้โลกนี้มันเป็น
 อย่างนั้นอย่างนี้ตามที่ใจเราปรารถนา... เพราะถ้าเรา
 อยากเมื่อใด เราต้องเป็นทุกข์เมื่อนั้น.. ในเมื่อเราจะ
 ช่วยคนอื่นไม่ให้ทุกข์ แล้วเรากลับเป็นทุกข์เสียเอง
 อย่างนี้เราจะไปช่วยเขาได้อย่างไร?.. ดังนั้นเราต้องรู้
 ความจริงว่า ทุกสิ่ง... ทั้งที่ดีและที่ไม่ดี... มันเป็น
 ธรรมชาติของโลกเขา... เราก็ช่วยกันทำแต่สิ่งที่ดีไป
 เรื่อยๆ.. เราต้องช่วยกันแก้ปัญหา.. ด้วยการละสิ่งที่ผิด
 ที่ไม่ดีละความเห็นแก่ตัว..แล้วช่วยเหลือคนอื่นให้พอ
 เหมาะพอดีแก่ฐานะของตัวเอง..โดยไม่ต้องอยากจะทำให้
 ทุกสิ่งมันดีไปตามที่เราคิด..อย่า คิดอย่างนั้น..ประเดี๋ยว
 จะเป็นทุกข์..ทางที่ถูก...เราก็เลิกกินเหล้า เลิกเล่น
 การพนันเสียชี.. แต่อย่าคิด ว่าคนกินเหล้ากับนักการ
 พนันจะต้องไม่มีอยู่ในโลก..อย่าคิดอย่างนั้น..เราทำตัว
 เราให้ดีเสียแล้ว..เราก็จะไม่เป็นทุกข์.. เราสอนเขาแล้ว
 เขาไม่ทำดีกับเรากี่ข้างเขาชี...นี่แหละคือโลก.. โลกเขา
 เป็นอยู่อย่างนี้.. เบื่อไหมเล่า?..ถ้าเบื่อแล้วทำไมไม่รีบ
 ปฏิบัติภาวนาหาทางพ้นไปจากมัน.. แต่ถ้าเราไม่เบื่อ
 โลก ยังไม่เบื่อ รูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัสแล้ว...
 โยมก็จะรู้ไว้เถิดว่า พวกนักการพนันหรือนักดื่มเครื่อง
 เมานั้น เขาก็ยังไม่เบื่อรูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัส

เหมือนกับโยม.. แล้วทีนี้ใครมันดีกว่าใครและใครมัน
โง่กว่าใครกันแน่?.. คิดดูซิ.." (ทุกคนยิ้มอย่างพอใจ)

เขา (นั่งอยู่นาน) "หลวงพ่อกับ... ที่ผมแสดงกิริยาท่าทาง
และว่าให้หลวงพ่อกับที่นั่นหลวงพ่อกับโกรธผมหรือเปล่า
ครับ?"

หลวงพ่อกับ "โกรธหรือไม่โกรธนั้นอย่ารู้เลย... จงรู้แต่เพียงว่า
อาตมานี้ไม่ได้ถือว่าตัวดีหรือ.. อาตมาไม่คิดว่าตัวเอง
เก่งกล้าเลิศวิเศษวิโสกว่าใคร ไม่ได้ว่าตัวเองคิดถูก
พูดถูก ทำถูก เพราะฉะนั้นใครจะด่าจะว่าอาตมา
ว่าคิดผิด พูดผิด ทำผิดอย่างไรก็เสีย ว่าเป็นเสียใจ
เลยโน่นแหละ ให้อาตมาเป็นคนชั่วคนผิดคนเดียวเกิด
อาตมาเคยถูกคำนินทาว่าอย่างนี้มามากจนเบื่อแล้ว
สมัยก่อนช่วยครูบาอาจารย์บริหารวัด เขาก็ว่าอยากดัง
บ้าง ทว่าอาตมามักใหญ่ไผ่สูงบ้าง ญาติโยมไปทำบุญ
ที่วัด ไม่มีพระพูดกับเขา เห็นว่าเขาจะเสียใจอาตมาจึง
พูดหักทลายไปอย่างนี้ก็ถูกด่าว่าอยากรู้จักแต่กับคน
สร้างโบสถ์เขาก็ว่าอาตมาโกงเงินวัด อยู่เฉยๆ เขาก็
ว่าเกาะครูบาอาจารย์กิน ทาความสุขใส่ตัว วันดีคืนดี
เขาพากันรวมพวกจะบังคับให้เราสึกก็มี ทว่าวางแผน
จะทำเหรียญครูบาอาจารย์ขายกินทั้งๆ ที่เราไม่รู้เรื่อง
อะไร อะไรอีกมากมายทีเดียวที่อาตมาถูกด่าถูกว่ามา
ถูกด่าจนหน้าแข็งหมดแล้วแหละ.. ใครจะด่าจะว่าอีกก็

เอา ทุกวันนี้ที่อาตมาทำอะไรอยู่ นี่ เช่นการสอนธรรมะ
 นี้ก็อย่าคิดเลยว่าจะไม่ถูกค่า อาตมาเคยบอกพวก
 ลูกศิษย์เขาว่า ระวังให้ดี เราพิมพ์หนังสือเผยแพร่ให้
 เตรียมใจรับไว้เลย รับทั้งคำดำและรับทั้งคำสรรเสริญ
 แต่ให้รับด้วยปัญญา.. ถ้าเราเอาปัญญาออกรับ ไอ้คำติ
 คำชู้แหละนั่นมันก็จะหมดน้ำหนัก มันจะมาทำให้เรา
 เป็นทุกข์คับแค้นแน่นใจไม่ได้ เพราะปัญญานั้นมันจะ
 เป็นเครื่องถอนอุปาทาน ความยึดมั่นให้หลุดออกไป
 เมื่อไม่มีอุปาทาน ตัวตนของเราที่จะไปติดใจหรือเสีย
 ใจกับคำดำหรือคำสรรเสริญเหล่านั้นก็ไม่มี.. คนเราจะ
 มองกันที่รูปร่างภายนอกนั้นไม่ได้... จะมองว่าไอ้คนนี้
 มันโง่ มันโง่ไม่สามารถจะรู้แจ้งธรรมะได้หรอก..แต่บางที
 เขาอาจจะจะเป็นพระผู้สิ้นอาสวะกิเลสแล้วก็เป็นได้..เรา
 ไม่รู้.. หรือจะว่าเหอ..อ้ายอ้วนนั่นมันหมดกิเลสแล้ว..
 อย่างนี้ก็ได้.. บางทีมันอาจจะโง่ยิ่งกว่าอ้ายฉอม
 เสียอีก บางคนเขาเกิดมาเป็นลูกเจ้าขุนมูลนายเป็นผู้ดี
 แบบบาง เราจะดูถูกเขาว่าปฏิบัติกรรมฐานไม่เป็น ไม่มี
 ปัญญาจริงๆ หรือ อย่างนั้นก็ไม่ได้ถูก หรือจะว่าเจ้า
 เทียนมันเป็นคนบ้านนอกมันไม่รู้อะไรหรอก นี่ก็ได้ไปอีก
 ..ทางที่ถูกนี้ให้เรารู้ตัวเองดีกว่า ถ้าเราดีแล้วมี
 ปัญญาแล้วก็ดีเสีย.. ให้รักษาความดีมีปัญญาของตัวเอง
 ไว้ให้ได้ อย่าหวดใจไปเกลียดชังดำ่ว่าถูกเหยียด

พยายามผู้อื่น เราดีแล้วอย่าช้า.. แต่คนส่วนมากมันมักจะดีแล้วอดช้าไม่ได้นะ... ตัวทำดีแล้วรู้ธรรมะแล้วก็เที่ยวไปด่าไปว่าคนโน้นคนนี้ ตัวทำอะไรพูดอะไรคิดอะไรเป็นลูกหมด.. ไม่มีเลวเลยสักอย่าง.. แต่คนอื่นมันไม่มีใครทำพูดคิดถูกสักคน.. คนส่วนมากชอบเป็นกันอย่างนี้.. โยมอย่าทำอย่างนั้นเลย จงทำความดีให้ดีที่สุดจนกว่าจะขาดใจตาย แต่ดีแล้วอย่าไปด่าว่าคนอื่น ให้แต่คนอื่นมันมาด่าว่าเรานั้นดีกว่า ใครอยากด่าอยากว่าเชิญมันเลย ยอมให้เขาด่าจนเราดิ้นตายไปไหน มันจะได้โก่งหมดกิสเลศหนอย อย่าให้ตัวตนมันฟูขึ้นมา อีกอย่างหนึ่งรู้ธรรมะแล้วก็อย่าวางท่าใหญ่โต อย่าคิดแต่ว่าตัวเองรู้ธรรมะคนเดียวสัก อย่าคิดว่าใครมันก็คิดไม่ดีไม่ถูกเหมือนเราสักคนหนึ่ง อย่าคิดอย่างนั้น จะพูดจะเจรจาพาทีอะไรกับใครก็ให้ความเป็นกันเอง ให้มีน้ำใสไมตรีอ่อนโยนกับเขาบ้าง นักปราชญ์บางคนก็ถือดีนะ พูดกับใครตรงไปตรงมา อย่างอ่อนหวานไม่เป็น ชอบแหกโค้งอยู่เรื่อย ความแข็งแกร่งทางกายวาจา มันก็สื่อให้เห็นความแข็งแกร่งทางจิตอยู่เหมือนกัน จงเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนไว้เถอะ อาตมาคิดอย่างนี้.. ที่อยู่ได้ทุกวันนี้ก็เพราะคิดอย่างนี้ทำอย่างนี้.. โยมอยากจะทำอีกก็เอา..”

เขานิ่งฟังอยู่นาน ก้มหน้าด้วยความสำนึกบาปที่ได้ทำกับท่านไป

แล้ว เขาถูกจากนั่ง ค่อยๆ คลานเข้ามากราบที่เท้าของหลวงพ่อกับหน้าชบลงร้องไห้และกล่าวว่าคำขอขมาลาโทษท่าน อย่าให้เขาเป็นเวรเป็นกรรมเลย เพราะว่าเขาสำนึกผิดแล้วจึงกราบขอโทษกรรมจากท่าน หลวงพ่อเอามือแตะที่ศีรษะของเขาปลางมของหน้าเมฆและทุกคนในที่นั้นก่อนที่จะพูด กับเขาว่า..... **“ไม่เป็นไรไอ้หนู”**.

• • • • •

เป็นอะไร

คิดจันนา-รีว่า พระหรือมังก์
คือผู้ยัง จีพอยู่ อย่างชัดเจน
ใช้ชีวิต อยู่อย่าง คนยากจน
ฉันจึงค้น ครุ่นคิด พิณใจ
ว่าพระควร จะเป็น วณิพก*
กระยาจก* เชื้อใจ ไร้ที่อยู่
หรือควรเป็น เศรษฐี มีเงินกู้
กินปลาหมู หูดาม ทุกคำเข้า
จึงรู้ความ จริงว่า พระที่แท้
มิได้เป็น เพียงแค่ ที่คนเขา
รู้กันว่า พระคือ มนุษย์เรา
ผู้คอยเฝ้า สวดมนต์ บนศาลา
แค่พระแท้ มิใช่ ร่างกายมนุษย์
พระสูงส่ง คือจิต ไร้คัมหา
พระแท้ไม่ ไขหวดงปู่ กู่หวดงคา
อภิญญา* นั่นคือพระ สละคืน
จิตที่คัด สดัดทั้ง ทุกสิ่งสรรพ
นั่นจึงนับ ว่าเป็นพระ ผู้ระเหิน
หมดคัมหา ทุกข์จึงดับ ไม่กลับฟื้น
คงสดชื่น ถ้าใครเป็น เช่นพระเอย.

อิสระมุนี

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

อภิญญา คือความรู้ยิ่ง ซึ่งสูงส่งอยู่ที่การรู้ริยธัมม
กระยาจก หรือ วณิพก คือคนยากจน เช่นคนขอทาน เป็นต้น

ประพาศิธรรม

ประพาศิธรรม คือการทำ ใจให้พ้น
จากความทุกข์ สุขบน โลกวิสัย
จนจิตมี ความว่าง สว่างใน
ผลสุดท้าย คือภพชาติ ไม่อาจมี
ประพาศิธรรม ไม่มี กาลเวลา
ไม่มีหน้า หนาวร้อน หรือตอนที่
เข้าพรรษา หรือออก วัสสานี*
ทุกนาที คือการ ประพาศิธรรม
ประพาศิธรรม ไม่มี ทำนั่งเดิน
หากจิตเพี้ยน ในอารมณ์ จนจมต่ำ
จะนั่งเดิน ทำไหน ก็ไม่น่า
ให้รู้ธรรม แฉ่งกระอ้าง แต่อย่างใด
ประพาศิธรรม คือการทำ ใจให้รู้
เท่าทัน อารมณ์อยู่ ทุกพิสัย
แล้วสลัด จิตจาก อารมณ์ไป
เพื่อจะให้ จิตใจ ไม่ขุ่นมัว
เมื่อภายใน จิตใจ ใสสะอาด
ย่อมสามารถ รู้ต้นสาย ปลายเหตุทั่ว
จึงทำการ งานไป ได้รอบตัว
จนเหนือชั่ว เหนือดี ที่สุดเคย.

อิสระมุนี

๑๕ พุศิจิกายน ๒๕๒๕

*วัสสานี - พรรษา